

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

Т.А. Тодорошко

Ц **ИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ** **ПРАВО УКРАЇНИ**

ПРАКТИКУМ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ**

Т.А. ТОДРОШКО

**ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ
ПРАВО УКРАЇНИ:
практикум**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Дніпропетровськ
2014

УДК 347.91(477)(076)
ББК 67.410
Т 50

Рецензент:

О.В. Пушкіна, доктор юридичних наук.

Тодорошко Т.А.

Т 50 Цивільно-процесуальне право України: практикум: навчальний посібник / Т.А. Тодорошко. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. – 112 с.

ISBN 978-966-434-297-8

Навчальний посібник «Цивільно-процесуальне право України: практикум» підготовлено відповідно до навчальної та робочої програм з дисципліни «Цивільний процес України» згідно з чинним законодавством. Навчальний посібник містить завдання і тести, які допоможуть у процесі самопідготовки засвоїти основні теми дисципліни.

Навчальний посібник рекомендовано для студентів напряму підготовки «Правознавство».

УДК 347.91(477)(076)
ББК 67.410

ISBN 978-966-434-297-8

© Т.А. Тодорошко, 2014
© Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, оформлення, 2014

ЗМІСТ

Тема 1. Поняття, предмет, метод і система цивільного процесуального права. Джерела цивільного процесуального права.....	4
Тема 2. Принципи цивільного процесуального права.....	9
Тема 3. Цивільні процесуальні правовідносини, їх суб'єкти ..	13
Тема 4. Сторони у цивільному процесі.....	17
Тема 5. Треті особи у цивільному процесі.....	22
Тема 6. Представництво у цивільному процесі.....	25
Тема 7. Участь у цивільному процесі осіб, які захищають права та інтереси інших осіб (участь у цивільному процесі прокуратури, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та осіб, яким надано законом право захищати права і свободи інших осіб).....	29
Тема 8. Цивільні процесуальні строки.....	34
Тема 9. Цивільна юрисдикція.....	39
Тема 10. Підсудність у цивільних справах.....	42
Тема 11. Витрати по провадженню цивільної справи.....	46
Тема 12. Заходи процесуального примусу.....	51
Тема 13. Докази і доказування в цивільному процесі. Засоби доказування в цивільному процесі.....	53
Тема 14. Наказне провадження.....	59
Тема 15. Позов. Позовне провадження.....	63
Тема 16. Провадження у справі до судового розгляду. Судовий розгляд. Постанови суду першої інстанції.....	68
Тема 17. Окреме провадження.....	81
Тема 18. Апеляційне провадження.....	87
Тема 19. Касаційне провадження.....	92
Тема 20. Перегляд судових рішень Верховним Судом України ..	96
Тема 21. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.....	100
Тема 22. Виконавче провадження про визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.....	103
Література.....	110

Тема 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД І СИСТЕМА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА. ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Тестові завдання

1. Цивільне процесуальне право – це:

- а) сукупність правових норм, що регулюють діяльність суду щодо вирішення кримінальних справ;
- б) сукупність правових норм, що регулюють діяльність суду та інших учасників цивільного процесу щодо здійснення правосуддя за цивільно-правових спорів;
- в) сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері розгляду і вирішення цивільних справ та примусового виконання судових актів;
- г) система правових норм, що регулюють виконання вироку в частині відшкодування матеріальної шкоди;
- д) правовідносини і діяльність учасників процесу щодо розгляду і вирішення цивільних справ.

2. Методом цивільного процесуального права є:

- а) диспозитивний;
- б) імперативний;
- в) імперативно-диспозитивний;
- г) припису.

3. Цивільне процесуальне право – це:

- а) інститут цивільного права України;
- б) міжгалузевий інститут;
- в) інститут цивільного права України.

4. Стадії цивільного процесу – це:

- а) частина цивільного процесу, що закінчується винесенням судового рішення;
- б) сукупність процесуальних правовідносин і дій, об'єднаних найближчою метою;
- в) складова частина єдиного цивільного судочинства.

5. Стадії цивільного процесу:

а) відкриття провадження у справі, судовий розгляд, винесення рішення;

б) відкриття провадження у справі, провадження у справі до судового розгляду, судовий розгляд, рішення;

в) відкриття провадження у справі, провадження у справі до судового розгляду, судовий розгляд, перегляд судових рішень і ухвал в апеляційному порядку, перегляд рішень і ухвал у касаційному порядку, перегляд судових рішень Верховним Судом України, провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами; виконання рішення;

г) відкриття провадження у справі, провадження у справі до судового розгляду, судовий розгляд, перегляд судових рішень в апеляційному і касаційному порядку, провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами, виконання рішення.

6. Види проваджень у цивільному процесі:

а) апеляційне;

б) окреме;

в) виняткове;

г) таке, що виникає з адміністративно-правових відносин;

д) наказне;

е) позовне;

є) касаційне.

7. Які спори суди розглядають у порядку цивільного судочинства:

а) такі, що виникають з цивільних правовідносин; такі, що виникають з сімейних правовідносин;

б) такі, що виникають з цивільних правовідносин; такі, що виникають з трудових правовідносин;

в) такі, що виникають з цивільних правовідносин; такі, що виникають з сімейних і трудових правовідносин;

г) позовне провадження; наказне провадження; окреме провадження;

д) такі, що виникають з цивільних, трудових, сімейних, житлових, конституційних, адміністративних правовідносин?

8. Чи може застосовуватися у цивільному процесі аналогія:

а) може застосовуватися тільки аналогія права;

б) може застосовуватися тільки аналогія закону;

в) може застосовуватися і аналогія права, і аналогія закону;

г) не може застосовуватися ні аналогія права, ні аналогія закону?

9. Джерела цивільно-процесуального права:

а) Конституція, ЦПК, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, закони України, нормативно-правові акти;

б) закони та нормативно-правові акти;

в) закони України, ЦПК, нормативно-правові акти;

г) Конституція, ЦПК, закони України, нормативно-правові акти, постанови Пленуму Верховного Суду України.

10. Постанови Пленуму Верховного Суду України:

а) є офіційним тлумаченням судом нормативних актів;

б) приймаються вищим судовим органом;

в) змінюють, скасовують закон чи інший нормативний акт, який застосовується судом.

11. Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, передбачено інші правила, ніж ЦПК, суд застосовує:

а) норму закону на власний розсуд;

б) правила міжнародного договору.

12. Зазначте правильні законодавчі положення щодо права на судовий захист:

а) кожен може звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів;

б) угоди про відмову у зверненні за захистом до суду є дійсними, якщо сторони домовилися про це;

в) іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи користуються в Україні правом на судовий захист нарівні з громадянами та юридичними особами України;

г) кожна особа має право в порядку, встановленому ЦПК, звернутися до суду;

д) ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи у суді, до підсудності якого вона віднесена процесуальним законом.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Назвіть норму права і метод правового регулювання в таких випадках:

1) ТОВ «Рок» визнало пред'явлений до нього позов про спростування відомостей, що ганьблять честь і гідність позивача Б., та відшкодування моральної шкоди;

2) суд зі своєї ініціативи вжив заходів до забезпечення позову про стягнення боргу та відсотків за договором позики шляхом накладення арешту на грошові кошти, що належать відповідачу;

3) суддя К. визнала за необхідне участь прокурора в розгляді цивільної справи і винесла ухвалу про притягнення прокурора до участі в цій справі;

4) позивач Д. і відповідач Т. дали усні пояснення суду з приводу виниклого між ними спору про поділ спільно нажитого в період шлюбу майна;

5) суддя виніс ухвалу про неприйняття визнання позову відповідачем, оскільки воно порушувало права інших осіб, і продовжив розгляд справи по суті.

Завдання 2

Громадян С. придбав у ЧП «Техніка» телевізор, який, як потім з'ясувалося, виявився несправним. С. неодноразово звертався до адміністрації магазину з проханням полагодити телевізор або замінити його на якісний, але отримував відмову.

У якому порядку здійснюється захист порушених цивільних прав? Переліchte способи захисту цивільних прав. Як С. може захистити своє порушене право?

Відповідь обґрунтувати.

Завдання 3

Чередниченко звернулася до суду з вимогами:

- про розлучення і стягнення аліментів на неповнолітніх дітей;
- про позбавлення батьківських прав;
- про визнання батька безвісно відсутнім;
- про стягнення боргу в сумі 900 грн;
- про зняття штрафу, накладеного органами внутрішніх справ;
- про виключення майна з опису.

Визначте види провадження.

Завдання 4

Громадянин І. звернувся до суду з позовом до громадянки П. про визнання нотаріально посвідченого договору купівлі-продажу будинку недійсним. У справі проводилась технічна експертиза будинку. Із заявою до суду звернулась громадянка П., оскільки відчуженням будинку їй було завдано матеріальної шкоди, адже будинок є спільним майном подружжя. Нотаріус посвідчив цей договір без її згоди.

Визначте цей вид провадження та суб'єктів цієї справи. Між ким склались цивільні процесуальні правовідносини, які підстави до їх виникнення?

Завдання 5

Громадянин Туреччини Ш., перебуваючи у відрядженні у м. Дніпропетровську, потрапив у дорожньо-транспортну пригоду, в результаті якої йому було завдано як матеріальної, так і моральної шкоди. Коди він звернувся до суду, йому було відмовлено у відкритті провадження. Суд посилався на те, що немає договору про правову допомогу між Туреччиною та Україною.

Чи правомірні дії суду?

Тема 2. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Тестові завдання

1. Принципи цивільного процесуального права:

- а) є нормами цивільного процесуального права;
- б) є основними положеннями цивільного процесуального права;
- в) закріплені в нормах ЦПК України;
- г) закріплені в нормах Конституції України.

2. Принцип безпосередності судового розгляду означає:

- а) справа розглядається одним і тим самим складом суду;
- б) у разі заміни одного із суддів під час судового розгляду розгляд справи продовжується;
- в) кожна справа розглядається суддею одноособово;
- г) суд має право не досліджувати докази, якщо на цьому на-
полягає прокурор.

3. Якою мовою здійснюється цивільне судочинство:

- а) мовою більшості населення певної місцевості;
- б) українською мовою;
- в) російською мовою за клопотанням особи, яка бере участь у справі.

4. Принципи цивільного процесуального права можна застосувати:

- а) тільки в теорії;
- б) в аналогії закону;
- в) в аналогії права;
- г) в усіх вищенаведених випадках;
- д) тільки у випадках, наведених у п. а), в).

5. Безпосередність судового розгляду полягає:

- а) у розгляді справи одним суддею з відкриття справи і до ухвалення судового рішення;
- б) у провадженні розгляду справи іншим суддею під час хвороби судді, що відкривав розгляд справи та провів одне судове засідання;

в) в ухваленні судового рішення лише на підставі доказів, досліджених у судовому засіданні.

6. Процесуальна рівноправність сторін – це:

а) наділення сторін однаковими процесуальними правами в цивільній справі;

б) рівність сторін у процесі незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак;

в) рівні права щодо подання доказів, їх дослідження та ведення перед судом їх переконливості.

7. У цивільному процесі закритий судовий розгляд допускається:

а) коли суд визнає це за необхідне;

б) за клопотанням осіб, які беруть участь у справі, якщо відкритий розгляд може призвести до розголошення державної таємниці;

в) за клопотанням осіб, які беруть участь у справі, якщо відкритий розгляд може призвести до розголошення комерційної таємниці;

г) з метою запобігання розголошенню відомостей, що принижують честь і гідність осіб, які беруть участь у справі.

8. При розгляді справ у закритому судовому засіданні мають право бути присутні:

а) особи, які беруть участь у справі;

б) родичі сторін;

в) у разі необхідності – експерти.

9. Зазначте основні принципи цивільного судочинства, що закріплені Конституцією України:

а) безпосередності;

б) диспозитивності;

в) демократизму;

г) усності;

д) змагальності.

10. Змагальність сторін полягає:

а) у збиранні доказів судом з його ініціативи;

б) у можливості суду активно втручатися в матеріально-правові відносини сторін;

- в) у праві суду вийти за межі позовних вимог сторін;
- г) в обов'язку доведення обставин, на які сторона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

11. Які із зазначених принципів стосуються лише цивільного процесуального права:

- а) змагальності;
- б) диспозитивності;
- в) безпосередності судового розгляду;
- г) процесуальної рівноправності сторін?

12. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відео-, звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури, а також транслявання судового засідання по радіо и телебаченню допускаються:

- а) за наявності згоди на це осіб, які беруть участь у справі;
- б) за наявності згоди на це судді, який веде судові засідання;
- в) на підставі ухвали суду за наявності згоди на це осіб, які беруть участь у справі.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Суд розглядав в судовому засіданні справу про поділ спільно нажитого майна між колишнім подружжям. Позивач К. заявив клопотання про відкладення справи для укладення договору з адвокатом на предмет надання йому правової допомоги.

Відповідачка заперечила проти відкладення справи, пояснивши, що у неї немає коштів для того, щоб мати в процесі адвоката як представника. Якщо ж у позивача буде представник, а у неї ні, це порушить принцип рівноправності сторін.

Суддя відмовив у задоволенні клопотання позивача, мотивуючи відмову тим, що відкладення провадження у справі порушить принцип рівноправності сторін у цивільному процесі та процес буде несправедливим щодо відповідачки.

Висловіть свої судження щодо правової позиції сторін і дій судді. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2

Громадянка Б. пред'явила позов до громадянина М. про відшкодування заподіяних збитків і попросила суд викликати з Пол-

тави свідком громадянина Т. Беручи до уваги відстань від Дніпропетровська, суддя доручила суду за місцем проживання свідка допитати останнього.

Чи не суперечать дії судді принципам Цивільного процесуального права?

Завдання 3

При розгляді справи за позовом громадянина Н. до громадянина П. про право власності на будинок суд зробив перерву на відпочинок. Під час перерви суддя раптово захворів і був відправлений до лікарні, тому було проведено його заміну. Новий суддя спочатку вирішив питання про забезпечення позову у іншій справі, а потім продовжив розглядати справу про право власності на будинок.

Чи мало місце в цих діях порушення принципів цивільного процесуального права?

Завдання 4

Розглядаючи позов про розірвання шлюбу, суд неодноразово відкладав розгляд, мотивуючи це неучастю сторін у процесі доказування (сторони не представляли доказів, їхні судові представники не були інформовані про суть спору і т.д.) що породжувало неможливість встановити дійсні обставини справи.

Який зміст принципу змагальності? Що таке об'єктивна істина, а що таке істина формальна? Чи існує у суду обов'язок встановити об'єктивну істину, чи він може обмежитися формальною істиною? Чи правильні дії суду у цій справі?

Завдання 5

Під час розгляду справи про встановлення батьківства суддя був роздратований поведінкою позивачки, яка скрупульозно ставилась до запитань та відповідей на них відповідача, заявляла клопотання, просила суд сприяти їй у витребуванні доказів тощо. Суддя вжив щодо позивачки нецензурні вислови, назвав її повією та сказав, що якщо б він був на місці відповідача, то вчинив би так само, як і відповідач.

Чи правомірні дії судді? Який принцип цивільного процесу порушено? Як позивачка може прореагувати та таку поведінку судді?

Тема 3. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ, ЇХ СУБ'ЄКТИ

Тестові завдання

1. У справах позовного провадження особами, які беруть участь у справі, є:

- а) сторони, треті особи, представники сторін та третіх осіб;
- б) сторони та їхні представники;
- в) заявники, інші заінтересовані особи, їхні представники.

2. Хто володіє цивільною процесуальною правоздатністю:

- а) тільки громадяни;
- б) і громадяни, і юридичні особи;
- в) тільки юридичні особи?

3. Цивільну процесуальну дієздатність мають фізичні особи, які досягли:

- а) 14 років;
- б) 16 років;
- в) 18 років.

4. Об'єктом цивільних процесуальних відносин є:

- а) матеріальний правовий спір чи інша вимога, що висувається для вирішення в суді;
- б) процесуальні права та обов'язки сторін;
- в) процесуальні норми права, які передбачають такі правовідносини.

5. Цивільні процесуальні відносини — це:

- а) урегульовані цивільним процесуальним правом суспільні відносини, які виникають між судом та іншими учасниками процесу з приводу розгляду та вирішення цивільної справи;
- б) сукупність правових норм, що регулюють на засадах диспозитивності, юридичної рівності та ініціативи сторін відносини між приватними особами (тобто між особами, що не є фігурантами держави) з метою задоволення матеріальних і духовних потреб громадян та захисту їхніх інтересів;

в) урегульовані цивільним процесуальним правом суспільні відносини, коли визначеному суб'єкту права протистоїть невизначена кількість зобов'язаних осіб з пасивним обов'язком не перешкоджати особі реалізовувати свої права.

6. Підставами виникнення цивільних процесуальних відносин є:

- а) цивільна процесуальна правосуб'єктність;
- б) певний юридичний факт;
- в) наявність відповідної норми цивільного процесуального права.

7. Хто з перелічених нижче осіб не належить до осіб, які беруть участь у справі:

- а) свідок;
- б) прокурор;
- в) позивач;
- г) відповідач;
- д) заявник?

8. Особи, які сприяють здійсненню правосуддя, – це:

- а) сторони, треті особи, прокурор, державні органи;
- б) суд;
- в) свідки, експерти, перекладач, представники.

9. Суддя, який брав участь у розгляді справи, може брати участь у новому розгляді справи у разі скасування рішення, ухвали, прийнятої за його участю:

- а) ні;
- б) так.

10. Питання про відвід судді, що розглядає справи одноособово, дозволяється:

- а) тим же суддею;
- б) головою суду;
- в) вищим судом.

11. Хто має право заявити відвід судді у справі позовного провадження:

- а) сторони;
- б) треті особи;
- в) свідки;
- г) представники сторін;

д) прокурор?

12. У разі необхідності заміни судді в процесі розгляду справи або додаткового введення судді до складу суду розгляд справи:

а) за згодою судді може бути продовжений або починатися спочатку;

б) продовжується;

в) починається спочатку.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Страхова компанія «СКО» звернулася до суду з позовом до гр. Камиша О.О. про відшкодування збитків, яких він зазнав у зв'язку із виплатою страхової суми гр. Іваненко А.А. на ремонт автомобіля, який було пошкоджено у дорожньо-транспортній пригоді автомобілем Камиша О.О. Керував автомобілем за довіреністю гр. Носенко П.І.

Визначте суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин, склад та назвіть елементи цих відносин. До якого виду провадження належить ця справа?

Завдання 2

Громадянин П. звернувся до суду з позовом про захист честі та гідності, в якому вимагав спростувати недостовірну інформацію у газеті «ТТ», опубліковану журналістом С., та відшкодувати йому моральну шкоду, завдану поширенням цієї недостовірної інформації.

Чи можна вважати, що у громадянина П. виникли цивільні процесуальні правовідносини із судом? З якого часу у відповідача у справі виникають правовідносини із судом? Назвіть інших можливих суб'єктів цієї справи.

Завдання 3

Кого із перелічених осіб можна віднести до осіб, які беруть участь у справі:

— громадянин І., 15 років, який звернувся за захистом свого авторського права до суду;

— громадянин, якого визнано обмежено дієздатним внаслідок зловживання спиртними напоями, що звернувся за захистом прав та інтересів інших осіб;

— представник наркологічного закладу, коли він звернувся за захистом прав та інтересів інших осіб.

Завдання 4

Працівники приватної компанії забули закрити кран у підсобному приміщенні, в результаті чого вода залила розташовану поверхом нижче квартиру Т. і пошкодила його майно. Потерпілий вирішив відшкодувати заподіяні йому збитки за рахунок винних осіб та подав позов до суду.

Наявність яких юридичних фактів необхідна для виникнення цивільних процесуальних правовідносин? Визначте суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин у цій справі.

Завдання 5

Вирішіть питання про процесуальну правоздатність і дієздатність осіб у таких ситуаціях.

1. Молочкова за рішенням суду визнано недієздатним. Чи може він подати до суду заяву про поновлення його в дієздатності?

2. Лескіна (16 років) уклала шлюб з Варчуком (17 років). Чи може Лескіна звернутися до суду з вимогою про розірвання шлюбу?

3. Баранову 15 років, батьки жорстоко з ним поведуться (б'ють, ображають тощо). Чи може він звернутися до суду з вимогою про позбавлення його батьків батьківських прав?

Тема 4. СТОРОНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Тестові завдання

1. Сторони у цивільному процесі:

- а) позивач і відповідач;
- б) позивач, відповідач, треті особи;
- в) позивач, відповідач, прокурор;
- г) позивач, відповідач, суддя;
- д) позивач, відповідач, органи державної влади.

2. Позивач має право:

- а) подати позовну заяву;
- б) подати позовну заяву, відмовитися від позову;
- в) подати копію позовної заяви;
- г) подати зустрічний позов;
- д) подати позов.

3. Відповідач має право:

- а) змінити підставу та предмет позову;
- б) відмовитися від позову;
- в) пред'явити зустрічний позов.

4. Які процесуальні права, на відміну від інших учасників, процесу належать тільки сторонам:

- а) ознайомлюватися з матеріалами справи;
- б) задавати питання іншим особам, які беруть участь у справі;
- в) заявляти відводи;
- г) укладати мирову угоду;
- д) робити виписки з матеріалів справи?

5. Процесуальна співучасть – це:

- а) участь в одній справі декількох позивачів або відповідачів, інтереси та вимоги яких не виключають одне одного;
- б) участь особи на стороні позивача або відповідача у зв'язку з тим, що рішення у справі може вплинути на його права або обов'язки щодо однієї зі сторін;
- в) вступ особи в уже виниклий між позивачем і відповідачем процес для захисту самостійних прав на предмет спору;

г) перехід процесуальних прав та обов'язків від однієї особи, яка була в процесі стороною або третьою особою, до іншої особи у зв'язку з переходом до неї суб'єктивних матеріальних прав чи обов'язків, щодо яких порушено цивільну справу.

6. Процесуальне правонаступництво – це:

- а) участь у справі декількох позивачів;
- б) участь у справі декількох відповідачів;
- в) заміна в процесі особи, що є стороною чи третьою особою, яка заявляє або не заявляє самостійних вимог, у зв'язку зі смертю фізичної особи, припинення юридичної особи, заміни кредитора чи боржника у зобов'язанні, а також в інших випадках заміни особи у відносинах, щодо яких виник спір.

7. У якій стадії цивільного процесу дозволяється правонаступництво:

- а) при порушенні цивільної справи в суді;
- б) на будь-якій стадії;
- в) до набрання судовим рішенням законної сили;
- г) до початку примусового виконання судового рішення?

8. У яких випадках процесуальна співучасть буде пасивною:

- а) коли позивачами є дві особи;
- б) коли позивачами є дві і більше осіб;
- в) коли відповідачами є дві особи;
- г) коли відповідачами є дві і більше осіб?

9. Активне співучасть – це:

- а) коли позивачами є дві і більше осіб;
- б) коли відповідачами є дві і більше осіб;
- в) коли одночасно беруть участь декілька позивачів та відповідачів.

10. Участь у справі кількох позивачів і (або) відповідачів допускається, якщо:

- а) предметом спору є спільні права чи обов'язки кількох позивачів або відповідачів;
- б) предметом спору є однорідні права і обов'язки;
- в) права і обов'язки кількох позивачів чи відповідачів виникли з однієї підстави;
- г) усі відповіді правильні.

11. Заміна неналежного відповідача відбувається за згодою:

- а) самого відповідача;
- б) прокурора;
- в) суду;
- г) позивача.

12. Чи може суд залучити з власної ініціативи до участі в справі іншого відповідача:

- а) так;
- б) ні?

13. Що таке сингулярне правонаступництво:

- а) правонаступництво, яке виникає у разі смерті фізичної особи, припинення діяльності юридичної особи, яка є стороною у справі;
- б) правонаступництво, яке виникає у разі поступки вимоги, переведення боргу або прийняття боргу на себе?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

У якому із перелічених випадків процесуальна співучасть є обов'язковою?

- 1. При розгляді позовних вимог про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, яке вибуло з володіння власника.
- 2. При розгляді справи про виселення сім'ї з трьох осіб.
- 3. При пред'явленні позову про стягнення аліментів на утримання непрацездатних батьків.
- 4. При вирішенні питання щодо відшкодування шкоди, завданої неповнолітнім.

Завдання 2

Громадянин П. пред'явив позов до громадянина К. про стягнення суми боргу за договором позики. До розгляду справи П. помер. На судове засідання з'явилася його дружина, яка підтримала позов. Суд виніс рішення про повне задоволення позовних вимог.

Визначте сторони у справі. Чи мав право суд допустити дружину П. до участі в процесі?

Завдання 3

Громадянка Т. звернулася з позовом до Л., гардеробниці кінотеатру «Жовтень», про відшкодування 2500 грн, посилаючись на те, що при відвідуванні кінотеатру вона здала до гардеробу шубу, яку їй не повернули. Приймаючи позовну заяву, суддя пояснив, що Л. не є належним відповідачем і запропонував її замінити. Громадянка Т. не погодилася.

Як має діяти суддя в такій ситуації? Визначте осіб, які беруть участь у цій справі. Яке їх процесуальне становище? Який порядок заміни неналежної сторони?

Завдання 4

Громадянка С. купила в комісійному магазині кухонний комбайн громадянки Р. Через 6 місяців С. пред'явила позов до Р. про визнання недійсним договору купівлі-продажу. Свої вимоги позивачка обґрунтовувала тим, що у комбайні є приховані недоліки, які заважають використовувати всі його функції. Суд задовольнив позов С. і повернув кухонний комбайн Р.

Визначити сторони у цій справі. Чи правильне рішення прийняв суд? Які недоліки є прихованими?

Завдання 5

Громадянка В. звернулася до суду з позовними вимогами до громадянки С. про визнання права власності на 1/5 житлового будинку й про поділ його в натурі. Свої вимоги позивач обґрунтовувала тим, що, хоча договір купівлі-продажу будинку оформлений на ім'я матері її чоловіка, половину його вартості було сплачено нею і чоловіком, а другу половину – С. і її сином. Після того, як В. розлучилася з чоловіком, С. почала не пускати її з малолітньою дочкою в будинок.

Суд задовольнив позов В. частково, визнавши право власності на 1/5 будинку за нею, а 4/5 за її чоловіком, його матір'ю, громадянкою С., і її сином.

Визначте сторони у справі. Чи правильно суд вирішив справу?

Завдання 6

У місцевій газеті «День» було надруковано статтю за підписом громадян Я. і С., в якій дано необ'єктивну оцінку діяльності директора магазину «Самоцвіт» громадянки Х. Деякі факти взагалі подавалися у викривленому й образливому вигляді.

Хто в цьому випадку має право на судовий захист від посягання на честь і гідність? Визначте можливі сторони у справі. Чи має

значення для визначення сторін друкування статті без зазначення авторів?

Завдання 7

До суду надійшла позовна заява громадянина М. про стягнення з відкритого акціонерного товариства дивідендів по акціях, які він придбав у січні 2010 р. У липні 2010 р. він звернувся за отриманням дивідендів, але вони не були йому нараховані, хоча він неодноразово звертався до акціонерного товариства. Невдовзі до суду почали надходити позовні заяви від інших осіб до цього акціонерного товариства про стягнення сум по акціях, бо вони опинилися в такій же ситуації, як і гр. М. Усього надійшло 22 заяви.

Як у такій ситуації може діяти суд? Чи можлива тут співучасть?

Тема 5. ТРЕТІ ОСОБИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Тестові завдання

1. Види третіх осіб:

- а) активні;
- б) пасивні;
- в) змішані;
- г) заявляють самостійні вимоги;
- д) заявляють самостійні вимоги і не заявляють самостійні вимоги.

2. Коли вступають у процес треті особи:

- а) при подачі позовної заяви;
- б) при підготовці справи до судового розгляду;
- в) у ході виконавчого провадження;
- д) до закінчення судового розгляду?

3. Третя особа, яка заявляє самостійні вимоги, може:

- а) вступити у справу на стороні позивача;
- б) вступити у справу, пред'явивши позов до однієї сторони;
- в) бути залученої до участі у справі за клопотанням сторони.

4. Третя особа, яка не заявляє самостійні вимоги, може:

- а) вступити у справу, пред'явивши позов до однієї сторони;
- б) заявляти клопотання про розгляд справи спочатку;
- в) вступити у справу на стороні відповідача.

5. Особливість залучення третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог, у справах про поновлення на роботі, полягає в тому, що:

- а) вони вступають у процес, що вже виник;
- б) одночасно дозволяються основний та регресний позови;
- в) вони можуть збільшувати або зменшувати розмір позовних вимог;
- г) вони можуть відмовитися від позову;
- д) вони можуть змінити підстави і предмет позову.

6. У випадку вступу у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог, розгляд справи:

- а) починається спочатку;
- б) продовжується.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Громадянка Ф. звернулася до суду з позовом про стягнення зі свого чоловіка аліментів на утримання сина. У позовній заяві вона зазначила, що відповідач проживає разом із ними, але матеріально сім'ї не допомагає, тому що сплачує аліменти на утримання дочки від першого шлюбу й утримує непрацездатного батька.

Назвіть осіб, які беруть участь у цій справі.

Завдання 2

Громадянин С. на прохання свого товариша Л. позичив на рік 1200 грн у громадянина Б. Після закінчення строку Б. грошей назад не отримав і подав позов до С. про повернення боргу. С. позову не визнав і запропонував притягнути як відповідача Л.

Визначте сторони у цій справі. Як хто може брати участь у процесі громадянин Л.?

Завдання 3

Пішохід при переході проїзної частини в недозволеному місці створив аварійну ситуацію. Для запобігання наїзду на нього водій автомобіля «Таврія» виїхав на зустрічну смугу і потрапив у аварію.

Визначте коло осіб, які беруть участь у справі.

Завдання 4

Директор заводу «Адамант» С. звільнив з роботи громадянина М. у зв'язку із зменшенням обсягу робіт. Насправді ж зменшення обсягу робіт не було, а на звільнене місце відразу ж прийняли громадянина Р. М. звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі.

Суд ухвалив рішення, яким зобов'язував директора С. поновити М. на роботі і сплатити йому заробітну плату за час вимушеного прогулу.

Визначте склад осіб, які беруть участь у цій справі. Чи правильне рішення суду?

Завдання 5

Громадянка Т. звернулася до суду з позовом до свого колишнього чоловіка про поділ майна. У позовній заяві Т. зазначила, що шлюб між нею та громадянином П. розірвано, вони проживають окремо, однак відповідач відмовляється ділити майно, що належить йому і Т. на праві спільної сумісної власності.

Довідавшись про відкриття провадження у цій справі, до суду звернулася мати відповідача. Вона просила виключити із переліку майна, що є предметом позову, телевізор і автомобіль «Москвич», посилаючись на те, що право власності на телевізор належить їй, а автомобіль вона дарувала особисто своєму сину.

Суд заяву матері П. не приєднав, розглянув справу без її участі і позовні вимоги Т. задовольнив.

Визначте склад осіб, які мали брати участь у цій справі. Чи правильні дії суду?

Тема 6. ПРЕДСТАВНИЦТВО У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Тестові завдання

- 1. Хто може бути представником громадянина у суді:**
 - а) тільки адвокати;
 - б) тільки особи, які мають вищу юридичну освіту;
 - в) тільки родичі громадянина;
 - г) будь-які особи, яким це прямо не заборонено законом?

- 2. Законними представниками у суді є:**
 - а) адвокати;
 - б) юрисконсульт;
 - в) опікуни;
 - г) батьки;
 - д) будь-яка дієздатна особа.

- 3. Підставою для виникнення добровільного представництва є:**
 - а) свідоцтво про народження дитини;
 - б) договір;
 - в) статут;
 - г) документ про призначення опіки.

- 4. Чи може одна й та сама особа бути представником позивача та третьої особи із самостійними вимогами:**
 - а) може бути;
 - б) не може бути?

- 5. За підставами виникнення представництво буває:**
 - а) обов'язкове та факультативне;
 - б) договірне та законне;
 - в) представництво фізичних осіб, представництво юридичних осіб, представництво держави.

- 6. За яких умов судді, слідчі, прокурори можуть бути представниками у суді:**
 - а) за жодних умов;

б) коли вони представляють інтереси держави в корпоративних спорах;

в) коли вони діють як представники відповідного органу, що є стороною або третьою особою у справі, чи як законні представники?

7. Чи необхідна довіреність адвокату для представлення інтересів громадянина в суді:

а) ні, йому достатньо мати ордер, до якого додається витяг із договору;

б) так, але тільки в тому випадку, якщо довіритель делегує йому спеціальні повноваження;

в) у будь-якому випадку адвокату необхідно мати довіреність?

8. Хто може посвідчити повноваження представника громадянина:

а) тільки організація, де працює чи навчається громадянин;

б) тільки житлово-експлуатаційна організація за місцем проживання громадянина;

в) тільки нотаріус;

г) будь-яка з перелічених вище організацій або нотаріус?

9. Чи має право суд з власної ініціативи замінити законного представника:

а) так;

б) ні?

10. Чи має право представник позивача відмовитися від позову, якщо таке повноваження не зазначено у дорученні:

а) так;

б) ні;

в) тільки в присутності позивача за його згодою?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Суд відмовив допустити до участі в справі представниками сторін:

— юрисконсульта заводу, який був виключений зі складу колегії адвокатів;

— громадянина В., визнаного у судовому порядку обмежено дієздатним, який виступив на захист майнових інтересів своїх неповнолітніх дітей;

— суддю у справі за позовом секретаря суду про поновлення на роботі;

— співпозивача за дорученням інших позивачів.

Визначте правильність відмови.

Завдання 2

Громадянин К. видав довіреність громадянці В. без будь-яких обмежень у виконанні окремих процесуальних дій. Виходячи з цього, В. відмовилась від позову. Суд відмову прийняв і провадження у справі закryw.

Чи законні дії представника і суду?

Завдання 3

Громадянин К. видав довіреність на ведення справи в суді громадянину М., однак вирішив прийти на судове засідання. Відповідач С. заявив клопотання про недопущення К. до участі в справі, тому що вже є М. Суд відмовив у задоволенні клопотання. В апеляційній скарзі С. зазначив, що суд порушив його право на захист, оскільки на стороні позивача виступили дві особи, а він захищався один.

Чи правильні дії суду? Чи обгрунтовані доводи відповідача?

Завдання 4

Під час розгляду справи в суді першої інстанції про визнання договору недійсним з'ясувалося, що позиції представника та довірителя, який був присутнім у залі судового засідання, є різними.

Визначте дії суду. Дайте поради.

Завдання 5

Громадянин І. звернувся до суду з позовом до фермерського господарства про стягнення з нього 10000 грн як плати за користування земельним паєм за два останні роки. Як представник відповідача в суді виступав бухгалтер фермерського господарства. Для підтвердження своїх повноважень бухгалтер надав суду статут фермерського господарства, в якому зазначено, що він має право підписувати всі фінансові документи, які виходять від цього господарства. Крім того, представник відповідача заявив, що вони бажають укласти мирову угоду з позивачем.

Хто може представляти інтереси юридичної особи в суді? Як саме мають бути підтверджені повноваження представника юридичної особи?

Чи може статут підтверджувати повноваження представника в суді? Які процесуальні права та обов'язки представника юридичної особи в суді?

Чи відрізняються процесуальні права та обов'язки представника юридичної особи від процесуальних прав та обов'язків представника фізичної особи?

Тема 7. УЧАСТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ОСІБ, ЯКІ ЗАХИЩАЮТЬ ПРАВА ТА ІНТЕРЕСИ ІНШИХ ОСІБ

(Участь у цивільному процесі прокуратури, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та осіб, яким надано законом право захищати права і свободи інших осіб)

Тестові завдання

1. Які органи та особи вправі у випадках, встановлених законом, звернутися до суду з позовом на захист прав, свобод та інтересів інших осіб:

- а) уповноважений Верховної Ради України з прав людини;
- б) прокурор;
- в) фізичні та юридичні особи;
- г) Президент України;
- д) органи державної влади, органи місцевого самоврядування;
- е) фізичні та юридичні особи;
- ж) органи та особи, зазначені у п. а), б), в), д)?

2. У яких випадках прокурор може звернутися до суду із заявою на захист законних інтересів громадянина:

- а) якщо громадянин висловить таке прохання прокурора;
- б) якщо громадянин з поважних причин не може сам звернутися до суду;
- в) у будь-яких випадках, коли вважатиме це за необхідне?

3. Прокурор, який звернувся до суду в інтересах інших осіб, не має право:

- а) заявляти відводи суду;
- б) наводити докази;
- в) укладати мирову угоду;
- г) оскаржувати рішення.

4. Чи є обов'язковою участь прокурора у цивільній справі, якщо ним було подано позовну заяву на захист прав іншої особи в порядку ст. 45 ЦПК України:

- а) участь прокурора обов'язкова;
- б) участь прокурора не обов'язкова;
- в) на розсуд прокурора?

5. Назвіть форми участі прокурора у цивільному процесі:

- а) звернення до суду на захист прав, свобод та інтересів інших осіб;
- б) давання висновку по суті справи;
- в) вступ у справу в будь-якій стадії процесу для здійснення представництва інтересів громадянина або держави;
- г) усі вищезазначені форми.

6. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування вправі звернутися до суду з позовом на захист прав інших осіб:

- а) у разі звернення до них громадянина з відповідним проханням;
- б) у випадках, передбачених конкретною нормою матеріального або процесуального права;
- в) з будь-якої категорії справи, якщо громадянин у силу малозабезпеченості, хвороби чи з інших причин не може самостійно звернутися до суду.

7. Чи мають право органи опіки та піклування відмовитися від пред'явленого ними позову на захист прав іншої особи:

- а) не мають права;
- б) мають право, однак це не позбавляє особу, в чиїх інтересах подано позов, права вимагати від суду розгляду справи та вирішення вимоги у первісному обсязі;
- в) мають право, якщо органом опіки та піклування буде встановлено, що підстави для задоволення позову відсутні;
- г) мають право у будь-яких випадках?

8. Висновок органу опіки та піклування:

- а) є обов'язковим для суду, що розглядає справу;
- б) не має для суду наперед встановленої сили;
- в) має для суду лише рекомендаційний характер.

9. У своєму висновку орган державної влади або місцевого самоврядування має право:

- а) висловити свою думку щодо вирішення справи по суті;

- б) висловити свою думку з питань, що входять до компетенції цього органу;
- в) обидві відповіді правильні.

10. Яке процесуальне становище у справі займають органи державної влади та органи місцевого самоврядування, якщо вони звертаються до суду з позовом на захист прав, свобод чи інтересів інших осіб:

- а) у справі вони є позивачем;
- б) у справі вони є третьою особою;
- в) у справі вони є суб'єктами захисту прав інших осіб?

11. Які дії не мають права вчиняти органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб:

- а) укладати мирову угоду;
- б) вони можуть вчиняти від імені особи, яку вони захищають, усі процесуальні дії, що їх має право вчиняти ця особа;
- в) збільшувати чи зменшувати розмір позовних вимог, запечувати проти позову?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Прокурор подав позов про поновлення громадянина Т. на роботі і відшкодування на його користь заробітної плати за час вимушеного прогулу. При розгляді справи у суді Т. і представник відповідача уклали мирову угоду та подали її на затвердження суду. Прокурор виступив проти затвердження судом мирової угоди, посилаючись на те, що він не брав участі в її укладанні, хоча подавав позов в інтересах Т.

Охарактеризуйте процесуальне становище прокурора у цій справі. Як належить діяти суду?

Завдання 2

Дитячий будинок звернувся до суду із заявою про позбавлення батьківських прав громадянина П. щодо його сина, який виховувався в цьому будинку. Суддя відмовив у прийнятті заяви на підставі того, що дитячий будинок не може бути позивачем, оскільки він юридично не зацікавлений в результатах справи.

Хто має право на порушення справи про позбавлення батьківських прав?

Завдання 3

Громадянин Л. звернувся до колишньої дружини з вимогою про передачу йому на виховання 7-річного сина Петра. В обґрунтування своєї вимоги Л. зазначив, що хлопчик бажає жити з батьком. Допитавши свідків – сусідів Л., які характеризували його позитивно, і заслухавши пояснення Петра, який висловив бажання проживати в сім'ї батька, суд заявлену вимогу задовольнив. Дружина подала апеляційну скаргу на рішення суду.

Чи є підстави для скасування рішення суду?

Завдання 4

Громадянин Р. звернувся з позовом на громадянина Б. про відібрання мотоциклу, який позивач залишив у заставу за надану грошову позику. Як було зазначено в заяві, Г. повернув позику, але Б. позику не взяв і мотоцикла не віддав. Очевидцями цієї обставини були П. і Д. У розгляді справи брали участь адвокат і прокурор, інтереси Б. захищав уповноважений комітету профспілки.

Визначте, між ким і які виникли цивільні процесуальні правовідносини в цій справі, зазначте їх елементи.

Завдання 5

До суду з позовом на захист прав та інтересів громадянина Ж. звернувся прокурор. У заяві було зазначено, що Ж. протягом декількох місяців пенсія виплачувалася в меншому розмірі, ніж належить за законодавством. Оскільки органи соціального захисту відмовляються проводити перерахунок, суддя порушив цивільну справу, у ході розгляду якої Ж., викликаний в судові засідання, пояснив суду, що заявлені вимоги не підтримує. Вважаючи, що відмова від позову порушує права позивача, суд продовжив розгляд справи. Після виступу прокурора з висновком по суті справи було винесено рішення, яким заявлену вимогу задоволено.

Чи правильні дії суду? Які підстави і форми участі прокурора в суді першої інстанції?

Завдання 6

До прокурора міста звернувся інвалід Великої Вітчизняної війни І групи П. з проханням допомогти йому оскаржити відмову органів соціального забезпечення в призначенні пенсії. У відповіді на заяву помічник районного прокурора запропонував П. звернутися до юридичної консультації, вказавши на те, що про-

курор не має права сприяти одній зі сторін, оскільки це порушує рівність сторін у процесі.

Чи відповідає закону відповідь помічника прокурора? Чи може прокурор брати участь у зазначеній справі? Чи є у прокурора обов'язок брати участь у справі? Які умови та порядок вступу в процес прокурора? Визначте форму участі прокурора в цій справі.

Завдання 7

Суд відмовив допустити до участі у справі представниками сторін:

- прокурора районної прокуратури у справі за позовом помічника прокурора К. про поновлення на роботі;
- громадянина П., що виступив на захист майнових інтересів своїх дітей у зв'язку з тим, що його було в судовому порядку визнано обмежено дієздатним і над ним було встановлено опіку;
- співпозивача за дорученням інших позивачів.

Визначте правильність відмови суду.

Завдання 8

У судові засідання про усиновлення дитини Сидорова П.А. не з'явився в суд представник органу опіки та піклування, суддя розглянув справу за його відсутності.

Чи правильно діяв суд? Обґрунтуйте відповідь.

Тема 8. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ

Тестові завдання

1. Види процесуальних строків:

- а) встановлені законом;
- б) встановлені законом і судом;
- в) встановлені судом.

2. Срокі обчислюються:

- а) роками, днями, указанням на подію;
- б) роками, місяцями;
- в) роками, місяцями, днями або указанням на подію;
- г) роками, місяцями і днями.

3. Відновити процесуальний строк можна:

- а) за клопотанням сторін;
- б) за клопотанням сторін з поважних причин пропуску;
- в) за клопотанням сторін з поважних причин пропуску строку з наданням доказів.

4. Який документ постановляє суд при поновленні та продовженні процесуальних строків:

- а) постанову;
- б) ухвалу;
- в) протокол?

5. Зупинення провадження у справі:

- а) зупиняє перебіг процесуальних строків;
- б) дає право обчислювати процесуальний строк від самого початку;
- в) надає право на поновлення та продовження процесуальних строків.

6. У разі пропуску строки, які встановлюються законом:

- а) продовжуються;
- б) зупиняються;
- в) поновлюються.

7. У разі пропуску строки, які встановлюються судом:

- а) зупиняються;
- б) продовжуються;
- в) поновлюються.

8. Якщо процесуальну дію слід вчинити у суді, то строк закінчується:

- а) до 24-ї години;
- б) у момент закінчення робочого часу суду;
- в) до закінчення робочого часу суду.

9. Чи вважається строк пропущеним, якщо:

- а) заяву здано на пошту;
- б) заяву відправлено електронною поштою на електронну адресу суду;
- в) про намір подати позовну заяву повідомлено канцелярію суду.

10. Чи є поважною причиною та підставою для поновлення процесуального строку:

- а) незнання процесуальних строків;
- б) хвороба особи;
- в) перебування її представника на лікарняному.

11. Питання про поновлення чи продовження процесуального строку вирішує:

- а) голова суду;
- б) суддя, якому потрібно було подати документ чи доказ;
- в) помічник судді;
- г) суддя суду, який розглядає справу.

12. Питання про поновлення процесуального строку вирішується:

- а) без повідомлення та без участі осіб, які беруть участь у справі;
- б) з обов'язковим повідомленням та участю осіб, які беруть участь у справі;
- в) з повідомленням, але участь осіб, які беруть участь у справі, є необов'язковою.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Позивач М. перебував у тривалому службовому відрядженні. У зв'язку з цим суд зупинив провадження у справі. Після повернення М. через три роки провадження відновили. У судовому засіданні відповідач просив суд відмовити в позові, посилаючись на пропуск строку давності.

Чи може бути прийнята судом ця обставина як підстава для відмови в позові? Які правила зупинення та обчислення процесуальних строків?

Завдання 2

У понеділок громадянка В. звернулася з апеляційною скаргою на рішення суду першої інстанції. Суд в її прийнятті відмовив, тому що встановлений законом строк на звернення закінчився в суботу.

Визначте правильність відмови.

Завдання 3

Громадянин П. звернувся до суду 12 лютого з вимогою про розірвання шлюбу. Суд призначив справу до слухання на 9 березня.

Чи є в цьому випадку порушення закону?

Завдання 4

Суддя Т. 10 жовтня із канцелярії отримав позовну заяву С. до К. про визнання шлюбу недійсним.

Суддя захворів та вийшов на роботу лише через місяць (10 листопада). Потім він встановив недоліки у заяві та надав С. строк до 15 листопада для їх усунення. Позивач не усунув ці недоліки у зазначений термін, оскільки перебував у закордонному відрядженні. Коли він повернувся, зразу звернувся до суду із заявою про продовження йому процесуального строку для виправлення недоліку. Суд продовжив строк до 5 грудня. Лише після усунення недоліків 10 грудня суддя відкрив провадження у справі.

Позовна заява фактично знаходилась у провадженні суду 1 місяць 15 днів до відкриття провадження у цій справі.

Які наслідки потягне порушення строків, передбачених ст. 122 ЦПК? Чи своєчасно суддя відкрив провадження у справі? З якого часу рахується строк для відкриття провадження у цій справі?

Завдання 5

Чи має місце порушення процесуальних строків у таких випадках:

- провадження у справі відкрито, коли минуло 15 днів від дня передання справи судді у порядку черговості;
- заяву про скасування судового наказу розглянуто протягом 10 днів від дня її надходження;
- справу про стягнення аліментів розглянуто протягом розумного строку в 20 днів;
- справу про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, розглянуто протягом трьох місяців від дня відкриття провадження у справі, у якій мало місце таке ускладнення, як зупинення провадження у зв'язку з хворобою позивача;
- апеляційну скаргу на рішення суду, яке було ухвалено 1 жовтня, подано протягом 25 днів після оголошення рішення, оскільки особа змогла ознайомитися із текстом судового рішення (його мотивувальної частини) лише через 10 днів після закінчення розгляду справи?

Завдання 6

Районним судом м. Києва протягом року слухалася цивільна справа за позовом П. до Н. про поділ спадкового майна. 10 липня суддя закінчив розгляд справи. Оголошення рішення призначив на наступний день, але захворів. Місяць суддя був відсутній на роботі. Після його виходу на роботу позивачка не могла отримати судові рішення три місяці, щоб підготувати апеляційну скаргу. Коли вона ж таки отримала повний текст рішення, строки на апеляційне оскарження минули. Вона звернулася згідно з ч. 3 ст. 73 ЦПК до апеляційного суду із заявою про поновлення їй строків на апеляційне оскарження. Апеляційний суд постановив ухвалу про поновлення строку.

Які процесуальні порушення мають місце у цій справі? Які строки порушено? Якими, на Вашу думку, доказами та обставинами апеляційний суд мотивував свою ухвалу про поновлення позивачці строку на апеляційне оскарження? Чи передбачено у ЦПК підстави поновлення апеляційним судом строку на подання апеляційної скарги, якщо такий пропуск мав місце з вини суду першої інстанції? У цьому контексті проаналізуйте ч. 3 ст. 73 ЦПК.

Завдання 7

Відшукайте в ЦПК України норми права, якими за тривалістю встановлені процесуальні строки:

- не менш однієї доби; 24 години; 2, 3, 5, 7, 10, 15, 20 днів; місяць, 2 місяці, 3 місяці;
- 1, 3 роки.

Зазначте строки, які визначаються указанням на подію, яка повинна настати неминуче.

Тема 9. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ

Тестові завдання

1. Цивільна юрисдикція – це:

- а) нормативне визначення компетенції суду з вирішення справ у порядку цивільного судочинства;
- б) сукупність встановлених законом прав та обов'язків, які покладені на суд при здійсненні правосуддя.

2. Судом загальної юрисдикції розглядаються спори, якщо:

- а) обидві сторони є фізичними особами;
- б) обидві сторони є юридичними особами;
- в) однією із сторін є юридична особа.

3. Крім судів загальної юрисдикції, захист цивільних прав може здійснювати:

- а) третейський суд;
- б) адміністративний суд;
- в) господарський суд;
- г) нотаріус;
- д) органи місцевого самоврядування.

4. За захистом порушеного права щодо поновлення на роботі громадянин має звернутися до:

- а) комісії з трудових спорів;
- б) суду загальної юрисдикції;
- в) адміністративного суду;
- г) господарського суду;
- д) профкому.

5. Питання про відібрання дитини без позбавлення батьківських прав може бути вирішено:

- а) прокурором;
- б) судом;
- в) органом РАЦСУ.

6. Особа може бути визнана недієздатною:

- а) органом РАЦСУ;

- б) судом;
- в) органом опіки та піклування.

7. У справах за скаргами на неправильно вчинену нотаріальну дію або відмову у її вчиненні слід звернутися до:

- а) адміністративного суду;
- б) управління юстиції;
- в) суду загальної юрисдикції.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Визначте підвідомчість справ:

- щодо спору з приводу неналежного виконання зобов'язань за договором поставки;
- про встановлення факту наявності родинних зв'язків між громадянами;
- щодо спору з приводу поширення неправдивих відомостей між газетою «Київські етюди» та ЗАТ «Зоря»;
- про розірвання шлюбу та поділ майна подружжя, яке не має дітей;
- про встановлення факту належності особі військового квитка;
- щодо скарги на постанову про накладення адміністративного стягнення;
- про відновлення прав на втрачені іменні цінні папери.

Завдання 2

Громадянин Н. звернувся до суду з позовною заявою проти заводу про внесення виправлень до трудової книжки у зв'язку з тим, що його звільнили із заводу наказом від 1 серпня, а фактичний розрахунок і видачу трудової книжки було здійснено тільки 9 вересня. Одночасно громадянин Н. заявив вимогу про стягнення компенсації за невикористану відпустку та заробітної плати за час вимушеного прогулу з 1 серпня по 9 вересня, тому що затримання видачі трудової книжки перешкодило йому поступити на іншу роботу. Суд відмовив у прийнятті заяви, посилаючись на те, що ця справа не підвідомча суду, а повинна розглядатися у КТС.

Які із зазначених вимог підвідомчі суду? Визначте підвідомчість справ, що виникають із трудових правовідносин.

Завдання 3

Громадянин О. звернувся до суду з позовом до громадянки Б. про визнання недійсним усиновлення її сина Івана. Суд відмовив у прийнятті заяви на тій підставі, що рішення про скасування усиновлення має бути винесено органом опіки та піклування.

Чи правильно була визначено підвідомчість цієї справи? Чи може бути оскарження ухвала суду про відмову у прийнятті заяви з приводу невідомості справи?

Завдання 4

Громадянин Т. звернувся до суду з позовом проти лікарні про поновлення на роботі на посаді лікаря, звідки його було звільнено за згодою профспілкового комітету. Суддя відмовив у прийнятті заяви, мотивуючи відмову тим, що позивач має звернутися до КТС, а лише потім до суду.

Чи правильні дії суду? Визначте підвідомчість спорів, що виникають із трудових правовідносин. Яка тут підсудність?

Тема 10. ПІДСУДНІСТЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Тестові завдання

1. Підсудність – це:

- а) нормативне визначення компетенції суду з вирішення справ у порядку цивільного судочинства;
- б) розмежування компетенції між окремими ланками судової системи і між судами однієї ланки щодо розгляду і вирішення підвідомчих їм цивільних справ.

2. Загальна територіальна підсудність – це підсудність справи:

- а) за вибором позивача;
- б) за зареєстрованим місцем проживання відповідача;
- в) за місцем заподіяння шкоди.

3. Виключна територіальна підсудність – це позови:

- а) про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом;
- б) про зняття арешту з майна, пред'являються за місцезнаходженням цього майна або основної його частини;
- в) про визнання батьківства;
- г) про стягнення аліментів;
- д) кредиторів спадкодавця, що подаються до прийняття спадщини спадкоємцями.

4. До якої підсудності належать позови, що виникають з приводу нерухомого майна:

- а) загальної територіальної підсудності;
- б) альтернативної підсудності;
- в) виключної підсудності;
- г) підсудності кількох вимог, пов'язаних між собою?

5. Який позов може бути пред'явлений до суду за зареєстрованим місцем проживання відповідача:

- а) про визнання батьківства;
- б) про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом;
- в) про примусовий обмін житлового приміщення;
- г) про стягнення заробітної плати?

6. До якої підсудності належать позови, що виникають з приводу визнання батьківства:

- а) загальної територіальної підсудності;
- б) альтернативної підсудності;
- в) виключної підсудності;
- г) підсудності кількох вимог, пов'язаних між собою.

7. Визначте підсудність за позовом, що виникає з приводу стягнення аліментів:

- а) підсудність справи за вибором позивача;
- б) підсудність справи за зареєстрованим місцем проживання відповідача;
- в) підсудність справи за місцем заподіяння шкоди.

8. До якої підсудності належать позови, що виникають з приводу захисту прав споживачів:

- а) загальної територіальної підсудності;
- б) альтернативної підсудності;
- в) виключної підсудності;
- г) підсудності кількох вимог, пов'язаних між собою.

9. Підсудність справи про спір між громадянами України, якщо обидві сторони проживають за її межами, визначається:

- а) сторонами за домовленістю;
- б) Міністерством юстиції України;
- в) ухвалою судді Верховного Суду України.

10. Щодо яких справ сторони не мають права визначати територіальну підсудність:

- а) справ, для яких встановлена загальна підсудність;
- б) справ, для яких встановлена підсудність кількох вимог, пов'язаних між собою;
- в) справ, для яких встановлена виключна підсудність?

11. Які будуть наслідки, якщо суддя, вирішуючи питання про відкриття провадження у справі, встановить, що справа не підсудна цьому суду:

- а) розглядає справу по суті;
- б) повертає заяву похивачеві для подання до належного суду, про що постановляється ухвала;
- в) передає справу на розгляд іншому суду, якому ця справа підсудна.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Громадянин Н. подав позов до суду за своїм місцем проживання на громадянина Т., який проживає в іншому районі міста, про відшкодування шкоди, заподіяної йому внаслідок того, що громадянин Т., здійсниючи розворот своєї машини, пошкодив частину огорожі.

Чи підсудний спір цьому суду?

Завдання 2

Громадянка Д. звернулася до суду з вимогами про встановлення батьківства і стягнення аліментів з громадянина Н. Суддя надіслав позовну заяву до суду за місцем проживання відповідача, посилаючись на те, що позов було подано з порушенням правил про підсудність.

Чи правильні дії судді? Який вид підсудності встановлено для цієї категорії справ?

Завдання 3

Слідчим Жовтневого РУГУ МВС України в м. Н-ську було накладено арешт на майно обвинуваченого В. Дізнавшись про це, громадянин С. звернувся до суду з позовом про звільнення майна від арешту, оскільки в опис входить його телевізор, який він дав громадянину В. в тимчасове користування.

Визначте підсудність цієї категорії справ.

Завдання 4

Громадянка Р. звернулася до суду за своїм місцем проживання з позовом до київської філії ЗАТ «Д» про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом. Суд відмовив у прийнятті заяви, мотивуючи своє рішення тим, що позови до юридичних осіб пред'являються до суду за їх місцезнаходженням. А відповідно до ст. 93 ЦК України місцезнаходженням ЗАТ «Д» є місце його державної реєстрації у м. Луганську.

Чи правильні дії судді? До якого суду може звернутися Р.? Визначте підсудність цієї категорії справ.

Завдання 5

Повернувшись із відпустки громадянка Т. дізналася, що її вітчим є обвинуваченим у справі про розкрадання майна і слід-

чий описав усе його майно. В опис потрапили і речі громадянки Т., що знаходяться як у м. Києві, так і в м. Харкові.

Визначте підсудність цієї справи.

Завдання 6

Громадянин Н., мешканець м. Дніпропетровська, перебуваючи у відрядженні в м. Кривому Розі, був травмований автомобілем Київського АТ «В».

Громадянин Н. звернувся до суду за місцем заподіяння шкоди. Суддя відмовив у прийнятті позовної заяви, посилаючись на ст. 109 ЦПК України, і порадив звернутися до суду за місцем знаходження органу управління АТ «В».

Чи правильні дії судді? До якого суду може звернутися Н.? Визначте підсудність цієї категорії справ.

Завдання 7

Громадянка П. звернулася до суду за місцем свого проживання із заявою про стягнення з П. аліментів на їхню дитину. Суд відмовив у прийнятті цієї заяви, обґрунтувавши це тим, що заявниця звернулася не в той суд, а треба звернутися за місцем проживання П.

Чи правильно діяв суд? Обґрунтуйте.

Тема 11. ВИТРАТИ ПО ПРОВАДЖЕННЮ ЦИВІЛЬНОЇ СПРАВИ

Тестові завдання

1. Судовий збір – це:

- а) сума, що виплачується зацікавленою особою у зв'язку з провадженням у цивільній справі;
- б) збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, а також за видачу судами документів і включається до складу судових витрат;
- в) сума, що підлягає виплаті свідкам і експертам;
- г) збір, що стягується в доход держави за розгляд і вирішення цивільних справ.

2. Судові витрати складаються з:

- а) судового збору;
- б) витрат, пов'язаних з розглядом справи;
- в) витрат з оплати допомоги адвоката;
- г) судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи.

3. Судовий збір справляється у відповідному розмірі:

- а) від мінімальної заробітної плати у місячному розмірі, встановленої законом, – у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі;
- б) від неоподаткованого мінімуму доходів громадян – у відсотковому співвідношенні до ціни позову;
- в) від мінімальної заробітної плати у місячному розмірі, встановленої законом на 1 січня календарного року, у якому відповідна заява або скарга подається до суду – у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

4. До витрат, пов'язаних з розглядом судової справи, належать:

- а) витрати на правову допомогу;
- б) судовий збір;
- в) витрати сторін та їхніх представників, що пов'язані з явкою до суду, і судовий збір.

5. Розмір судового збору при зверненні до суду першої інстанції щодо спорів майнового характеру становить:

а) 1% ціни позову, але не менше 0,2 розміру мінімальної заробітної плати та не більше 3 розмірів мінімальної заробітної плати;

б) 3% ціни позову, але не менше 0,2 розміру мінімальної заробітної плати та не більше 3 розмірів мінімальної заробітної плати;

в) 5% ціни позову, але не менше 0,2 розміру мінімальної заробітної плати та не більше 3 розмірів мінімальної заробітної плати.

6. Яка із сторін за загальним правилом компенсує понесені судові витрати:

а) сторона, що виграла справу;

б) сторона, що програла справу;

в) витрати відшкодовуються з державного бюджету?

7. Якщо сторони під час укладення мирової угоди не передбачили порядку поділу судових витрат, то:

а) усі витрати несе позивач;

б) усі витрати несе відповідач;

в) усі витрати несе ініціатор укладення мирової угоди;

г) кожна із сторін нестиме половину судових витрат.

8. Витрати, пов'язані з переїздом до іншого населеного пункту свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів, найманням ними житла, а також проведенням судових експертиз, несе:

а) позивач та відповідач;

б) держава;

в) сторона, яка заявила клопотання про виклик свідків, залучення спеціаліста, перекладача та проведення судової експертизи.

9. Суд, ураховуючи майновий стан сторони, може своєю ухвалою відстрочити або розстрочити сплату судового збору на такий строк:

а) на два місяця;

б) на три місяця;

в) на визначений строк, але не більше як до ухвалення судового рішення у справі.

10. Ціна позову за майновими спорами визначається:

- а) законом;
- б) позивачем;
- в) відповідачем;
- г) судом.

11. У якому розмірі сплачується судовий збір при поданні апеляційної скарги на рішення суду:

- а) 10% ставки, що підлягає сплаті при поданні позовної заяви до суду першої інстанції;
- б) 20% ставки, що підлягає сплаті при поданні позовної заяви до суду першої інстанції;
- в) 30% ставки, що підлягає сплаті при поданні позовної заяви до суду першої інстанції;
- г) 50% ставки, що підлягає сплаті при поданні позовної заяви до суду першої інстанції?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Визначте розмір і платника судового збору:

- за позовом К. до С. про утримання аліментів на двох дітей, якщо заробіток відповідача складає 1500 грн на місяць;
- за позовом П. про звільнення майна від арешту на суму 24000 грн;
- за позовом Б. до К. про право власності на 1/3 житлового будинку;
- за вимогою Т., засудженого на п'ять років позбавлення волі, до Т. про розірвання шлюбу;
- за заявою С. про повторну видачу копії рішення суду;
- за апеляційною скаргою В. на рішення суду у справі про розірвання шлюбу;
- за касаційною скаргою З. на рішення суду у справі про повернення боргу у сумі 40000 грн.

Завдання 2

На рішення суду про відмову в позові Р. подав апеляційну скаргу, сплатив судовий збір. Але до початку розгляду справи в апеляційній інстанції він відмовився від скарги і звернувся до суду із заявою про повернення сплачених судових витрат.

Яку відповідь належить дати суду?

Завдання 3

Р. пред'явив позов про стягнення з Ц. 28000 грн. Суд задовольнив позовні вимоги частково у розмірі 23800 грн. З ініціативи обох сторін було проведено експертизу, вартість якої становила 640 грн.

Як мають поділитися судові витрати між сторонами?

Завдання 4

Автомобілем автотранспортного підприємства «С» було пошкоджено припаркований у дворі житлового будинку автомобіль «Таврія». У зв'язку з цим громадянин Н. пред'явив до суду позов про стягнення з підприємства «С» завданих збитків у розмірі 6000 грн. Одночасно позивач просив суд відстрочити сплату судового збору до закінчення розгляду справи.

Керівництво підприємства «С» пред'явило до громадянина Н. зустрічний позов про стягнення з нього 1000 грн за пошкодження шин належного підприємству автомобіля.

Під час розгляду справи громадянин Н. зменшив розмір позовних вимог на 200 грн.

Розглянувши справу, суд стягнув на користь Н. 5800 грн, а на користь підприємства – 1000 грн.

Хто і в якому розмірі повинен нести судові витрати у цій справі? Чи підлягає поверненню сплачений судовий збір, якщо позивач зменшує розмір своїх вимог? Яке рішення повинен прийняти суд, якщо громадянин Н. вчасно не сплатив судовий збір?

Завдання 5

Перебуваючи в зареєстрованому шлюбі, громадянка С. звернулася з позовом до свого чоловіка про стягнення щомісячно 800 грн на період вагітності та пологів, оскільки він не надавав матеріальної допомоги. Суд задовольнив позов і стягнув з відповідача судовий збір. Відповідач оскаржив рішення суду в частині стягнення судових витрат, посилаючись на те, що позивачка звільнена від їх сплати, отже і він не повинен сплачувати судовий збір.

Чи обґрунтована скарга відповідача? Яким має бути рішення апеляційної інстанції?

Завдання 6

У районному суді м. Дніпропетровська розглядалася справа за позовом Кончар Т.А. про поділ спадкового майна на суму 50000 грн.

Який судовий збір має сплатити позивачка за подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції? Яким нормативним актом регламентується розмір оплати судового збору?

Завдання 7

Позивач подав позов про відшкодування збитку. Ціна позову склала 56000 грн. Судові витрати на адвоката склали 1500 грн.

Визначте ставку судового збору. Суд задовольнив позов частково, а саме в сумі 43000 грн, у решті вимог відмовив.

Як суд повинен розподілити судові витрати? Яку саме суму судового збору та судових витрат має стягнути суд з відповідача?

Тема 12. ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ

Тестові завдання

1. До заходів процесуального примусу належить:

- а) накладення штрафу на порушників порядку в залі судового засідання;
- б) видалення із залу судового засідання;
- в) примусове вилучення доказів для тимчасового дослідження судом;
- г) привід свідків.

2. Приводу не підлягають:

- а) малолітні діти;
- б) вагітні жінки;
- в) пенсіонери;
- г) жінки.

3. У якому разі учасник процесу видаляється із залу суду:

- а) повторного невиконання розпоряджень головуючого;
- б) невиконання розпоряджень головуючого;
- в) за порушення порядку під час судового засідання?

4. Привід застосовується в разі неявки в суд до:

- а) позивача;
- б) відповідача;
- в) свідка.

5. У разі неможливості виконання ухвали про привід вона:

- а) повертається до суду з повідомленням причин її невиконання;
- б) залишається в органах внутрішніх справ, які повідомляють суд про причини її невиконання.

6. До якого органу внутрішніх справ передається ухвала про привід свідка:

- а) за місцем провадження у справі;

б) за місцем проживання, роботи чи навчання особи, яка підлягає приводу.

7. Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом має місце при:

а) неподанні без поважних причин письмових чи речових доказів;

б) неповідомленні причин їх неподання;

в) обидві відповіді правильні.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Викликаний повторно у судове засідання свідок Д. категорично відмовився від явки до суду, свідок В. відмовився від свідчень у суді, а свідок П. дав у судовому засіданні неправдиві свідчення.

Яку відповідальність можуть нести свідки Д., В., П. за допущені ними правопорушення? Дайте визначення цивільної процесуальної відповідальності та визначте, у чому полягає її відмінність від кримінальної та адміністративної відповідальності.

Завдання 2

Викликані в судове засідання перекладачі вчинили таке: П. злісно ухилився від явки до суду; Т. дав свідомо неправдивий переклад; А. відмовився від покладених на нього обов'язків перекладача.

Чи можуть зазначені особи нести відповідальність і яку?

Завдання 3

Під час розгляду справи про поділ майна відповідач порушував порядок у залі судового засідання, нецензурно висловлювався на адресу позивача, не реагував на зауваження головуючого. Головуючий зробив йому попередження.

Які подальші заходи може застосувати суд, якщо це попередження не вплине на поведенку відповідача?

Тема 13. ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. ЗАСОБИ ДОКАЗУВАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Тестові завдання

1. Судове доказування – це діяльність, спрямована на:

- а) встановлення обставин справи за допомогою судових доказів;
- б) виявлення та збирання доказів;
- в) збирання, подання, дослідження (перевірки) та оцінки судових доказів.

2. Яке визначення поняття доказів правильне:

- а) отримані в передбаченому законом порядку відомості про факти, на основі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, а також інших обставин, що мають значення для правильного розгляду і вирішення справи;
- б) є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи;
- в) будь-які фактичні дані, отримані відповідно до закону і мають юридичну силу;
- г) будь-які фактичні дані, що дозволяють своєчасно і правильно вирішити цивільну справу?

3. Обов'язок доказування і подання доказів у цивільній справі покладено на:

- а) суд;
- б) сторони та осіб, що беруть участь у справі;
- в) свідків;
- г) експертів.

4. Які докази приймає суд:

- а) тільки належні докази;
- б) тільки допустимі докази;
- в) тільки докази, які одночасно є належними та допустимими;

г) будь-які докази, висунуті сторонами?

5. Які обставини, що підлягають доказуванню, суд може винести на обговорення:

- а) тільки ті обставини, на які посилається позивач;
- б) тільки ті обставини, на які посилається відповідач;
- в) тільки ті обставини, на які посилаються і позивач, і відповідач;
- г) будь-які обставини, навіть якщо сторони на них взагалі не посилалися?

6. Які обставини не підлягають доказуванню у цивільному процесі:

- а) тільки обставини, встановлені судовим рішенням у господарській справі, що не набрало законної сили;
- б) тільки обставини, встановлені судовим рішенням у цивільній справі, що не набрало законної сили;
- в) тільки обставини, визнані судом загальновідомими?

7. Види засобів доказування:

- а) пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків, показань свідків, письмових доказів, речових доказів, зокрема звуко- і відеозаписів, висновків експертів;
- б) письмові, речові; висновок експерта;
- в) пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків;
- г) пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків; преюдиційні факти.

8. За дачу завідомо неправдивих показань у суді свідок може бути притягнутий до кримінальної відповідальності:

- а) тільки при дачі свідомо неправдивих свідчень у кримінальному процесі;
- б) тільки при дачі свідомо неправдивих свідчень у цивільному процесі;
- в) при дачі свідомо неправдивих свідчень і в кримінальному, і в цивільному процесі.

9. Які докази суд не бере до розгляду:

- а) документи, які підтверджують загальновідомі факти;
- б) документи, які не стосуються предмета доказування;
- в) вирок у кримінальній справі, що набрав законної сили, або постанову суду у справі про адміністративне правопорушення?

10. Хто визначає таку властивість доказів, як належність:

- а) прокурор;
- б) суд;
- в) позивач і відповідач?

11. Які факти мають преюдиційне значення:

- а) встановлені судовим рішенням;
- б) встановлені судовим рішенням у цивільній господарській або адміністративній справі, що набрало законної сили, при розгляді інших справ щодо тих самих осіб або особи, щодо якої ці факти були встановлені у рішенні, яке набрало законної сили.

12. У який строк розглядається судом заява про забезпечення доказів:

- а) протягом 10 днів з дня її надходження;
- б) протягом 3 днів з дня її надходження;
- в) протягом 7 днів з дня її надходження;
- г) протягом 5 днів з дня її надходження?

13. Яку експертизу призначає суд для встановлення обставин двома або більше експертами в одній сфері знання:

- а) комплексну;
- б) комісійну;
- в) додаткову.

14. Яку експертизу може призначити суд, якщо висновок експерта буде визнано неповним або неясним:

- а) повторну;
- б) додаткову;
- в) комплексну?

15. У якій формі дає висновок експерт за результатами проведеної експертизи:

- а) тільки у письмовій формі;
- б) може в письмовій, а може в усній формі;
- в) тільки в усній формі?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Громадянка М. заявила позов до громадянина Н. про визнання втрати ним права на житлову площу. Відповідач після допиту

свідків Я. та К. заявив, що суд не повинен брати їхні показання до уваги, тому що свідки зацікавлені в результатах справи: Я. – брат М., К. – її сусід і добрий знайомий.

Як повинен діяти суддя?

Завдання 2

Громадянин Т. дав на рік своєму знайомому громадянину Р. телевізор. Через рік Р. відмовився його повернути, і Т. подав позов до суду. Відповідач пояснив, що телевізор він купив у позивача за 5000 грн. При купівлі були присутні громадяни Д. і К. Суд, урахувавши показання свідків, відмовив громадянину Т. в позові та визнав дійсним укладання договору купівлі-продажу телевізора.

Визначте дотримання судом правила допустимості доказів.

Завдання 3

Подаючи позов про поділ майна до громадянина В., громадянка К. просила суд негайно допитати як свідка тяжкохворого громадянина А., який перебував у лікарні; розшукати грошовий вклад відповідача у банку; накласти арешт на кореспонденцію громадянина В., тому що він одержує листи від знайомого з порадами щодо справи.

Як повинен діяти суддя?

Завдання 4

Громадянин К. пред'явив позов до суду про стягнення з громадянина М. 6000 грн, які відповідач не хоче йому повертати. У своєму поясненні М. зазначив, що всю суму він повернув К. Вони з позивачем спеціально для цього їздили у м. Тбілісі до родичів М. за частиною грошей, якої не вистачало. На підтвердження своїх слів відповідач подав до суду нотаріально завірену розписку К. на грузинській мові про отримання 6000 грн. Позивач оспорив дійсність поданої розписки, стверджуючи, що вона є фальшивою.

Як повинен діяти суд? Які докази належить подати сторонам на підтвердження своїх вимог і заперечень?

Завдання 5

На судовому засіданні при розгляді справи щодо права власності на будинок позивач С. надав суду письмове свідчення двох свідків про те, що цей будинок він успадкував після смерті своїх батьків. С. пояснив, що зазначені свідки знаходяться у відраженні і не можуть з'явитися на судове засідання, щоб дати суду

показання особисто. Відповідач заперечував проти долучення до справи цих показань. Суд виніс ухвалу, якою долучив до справи письмові свідчення свідків, представлені позивачем.

Чи правильно вирішив суд? Хто може бути свідком? Які права та обов'язки свідків? Що таке судове доручення? Викладіть засади, способи та порядок забезпечення доказів.

Завдання 6

Громадянин Т. скоїв наїзд на громадянина П., якому в результаті ДТП було заподіяно тяжкі тілесні ушкодження. За вироком суду Т. засуджено до трьох років позбавлення волі. Після набрання вироком суду законної сили П. пред'явив до Т. позов про відшкодування шкоди, заподіяної цим злочином. Представник відповідача позов не визнав.

Дайте поняття і перелічте види доказів. Охарактеризуйте основні види засобів доказування. Чи всі обставини справи підлягають доказуванню за умовами завдання? Хто і які обставини повинен довести? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 7

Громадянин М. взяв у борг у свого родича громадянина Ф. 1700 грн і видав останньому розписку. Через півроку Ф. подав до суду позов про стягнення з М. 1700 грн. У судовому засіданні виявилось, що дійсна розписка М. позивачем втрачена, однак відповідач не заперечував отримання від Ф. 1700 грн. Районний суд відмовив Ф. у позові, оскільки ним не було надано письмові докази.

Чи правильно діяв суд? Яке доказове значення має визнання сторін?

Завдання 8

Позивач К. подав позов про поділ кімнати. Відповідач – домоуправління – подав суду висновок інспектора про технічну неможливість поділу спірної кімнати. Оскільки у справі була заява позивача про призначення експертизи, то суд вирішив визнати висновок інспектора як висновок експерта.

Чи правильно діяв суд? Для встановлення яких фактів призначають експерта? У чому відмінності між висновком експерта і показаннями свідка?

Завдання 9

Громадянка Ж. зареєструвала шлюб з громадянином С. Батько Ж., який виграв у лотерею телевизор «Sony», подарував його

дочці. С. було засуджено з конфіскацією належного йому майна. На забезпечення позову на телевізор було накладено арешт. Ж. пред'явила в суд позов про виключення з опису телевізора.

Які докази можуть бути допущені судом у цій справі?

Тема 14. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Тестові завдання

1. Судовий наказ – це:

- а) особлива форма судового рішення;
- б) розпорядчий документ суду щодо організаційних питань;
- в) цивільно-процесуальний документ щодо вирішення певних процесуальних питань під час судового розгляду;
- г) цивільно-процесуальний документ щодо приводу на судові засідання.

2. Чи може бути вирішено спір про право у наказному провадженні:

- а) ні;
- б) так?

3. Учасники в наказному провадженні:

- а) позивач і відповідач;
- б) заявник і боржник;
- в) заявник, боржник, треті особи;
- г) позивач, відповідач, суддя;
- д) позивач, відповідач, органи державної влади.

4. Судовий наказ може бути видано у разі, якщо:

- а) заявлено вимогу про стягнення шкоди, завданої каліцтвом фізичної особи;
- б) якщо заявлено вимогу про відшкодування шкоди, завданої особі незаконними рішеннями органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність;
- в) якщо заявлено вимогу про відшкодування шкоди, завданої майну фізичної особи;
- г) якщо заявлено вимогу про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача.

5. У якому разі не видається судовий наказ:

- а) якщо заявлено вимогу про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати;
- б) якщо заявлено вимогу про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача;

в) якщо заявлено вимогу про відшкодування шкоди, завданої майну фізичної особи.

6. Судья відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу у разі, якщо:

- а) заявник у встановлений судом строк не усунув недоліки заяви про видачу судового наказу;
- б) із заяви і поданих документів вбачається спір про право;
- в) заяву подано недієздатною особою;
- г) справа не підсудна цьому суду.

7. Заява про видачу судового наказу подається:

- а) до суду першої інстанції, підсудність — за вибором заявника;
- б) до суду першої інстанції за загальними правилами підсудності;
- в) підсудність залежить від суми заявлених вимог.

8. Заява про видачу судового наказу:

- а) оплачується судовим збором у розмірі, встановленому для позовних заяв;
- б) оплачується судовим збором у розмірі 50 відсотків ставки, що визначається з оспорюваної суми у разі звернення до суду з позовом у порядку позовного провадження;
- в) не оплачується судовим збором.

9. У який строк боржник може подати заяву про скасування судового наказу:

- а) 5 днів;
- б) 20 днів;
- в) 10 днів;
- г) один місяць?

10. Заява про скасування судового наказу подається до суду:

- а) у вільній письмовій формі;
- б) у письмовій формі відповідно до ЦПК України;
- в) у письмовій формі відповідно до ЦПК України і зі сплатою судового збору.

11. У який строк судом розглядається заява боржника про скасування судового наказу:

- а) 1 місяць;

- б) 2 дні;
- в) 10 днів;
- г) 3 дні?

12. Коли судовий наказ набирає законної сили:

- а) через 10 днів після його складення і підписання судьєю у двох примірниках;
- б) через 10 днів після надіслання копії судового наказу боржникові рекомендованим листом із повідомленням;
- в) у разі ненадходження від боржника заяви про скасування судового наказу протягом трьох днів після закінчення строку на її подання.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Громадянин П. подав до суду заяву про видачу судового наказу про стягнення заробітної плати та моральної шкоди з ТОВ «Удача». Суд прийняв заяву у провадження і видав судовий наказ.

Чи правильно вчинив суд? Обґрунтуйте відповідь відповідно до ЦПК.

Завдання 2

ЖКГ подав до суду заяву про видачу судового наказу про стягнення заборгованості за комунальні послуги з П. в сумі 10000 грн. Суд прийняв заяву у виробництво і видав судовий наказ. Копію судового наказу відправив П., однак він погасив заборгованість у сумі 5000 грн і протягом 10 днів направив до суду заяву про скасування судового наказу.

Як необхідно вчинити суду в цьому випадку? Обґрунтуйте відповідь відповідно до ЦПК.

Завдання 3

До районного суду м. Дніпропетровська в інтересах держави звернувся прокурор із заявою про видачу судового наказу про компенсацію витрат на проведення розшуку боржника (він же — відповідач у справі) та дитини. Суддя повернув прокурору заяву та в ухвалі зазначив, що таку заяву має подавати орган, який здійснював розшук, тобто орган внутрішніх справ, а не прокурор.

Чи правомірні дії судді? Чи може прокурор в інтересах стягувача звертатися до суду із заявою про видачу судового наказу?

Завдання 4

Після видачі судового наказу до суду звернувся стягувач з проханням скасувати судовий наказ, який було видано на підставі вимоги про виплату нарахованої, але не виплаченої зарплати. Своє звернення він мотивував тим, що на роботі його попросили підписати відомість про те, що він отримав зарплату, оскільки діяльність підприємства перевіряється прокуратурою, та пообіцяли, що при покращанні фінансового стану підприємства вони виплатять йому зарплату у подвійному розмірі. Суд відмовив стягувачеві у прийнятті заяви про скасування судового наказу.

Чи правомірні дії суду? Аргументуйте свою відповідь посиланням на норми ЦПК.

Завдання 5

Суддею районного суду м. Києва було видано судовий наказ. Копію судового наказу у передбачені ЦПК строки було надіслано боржникові рекомендованим листом з повідомленням. Проте повідомлення про отримання боржником копії судового наказу не повернулося до суду. Не надійшла до суду заява боржника про скасування судового наказу. Минуло майже 20 днів, стягувач наполягав на видачі йому судового наказу для пред'явлення його до виконання. Суд видав судовий наказ.

Чи правомірні дії суду? Які дії суду, якщо заява про скасування судового наказу надійде з пропуском строку на звернення з такою заявою?

Завдання 6

Суддею І. було видано судовий наказ, копію якого було надіслано боржнику. Боржник своєчасно не подав заяву про скасування судового наказу, оскільки перебував у тривалому службовому відрядженні. Він поштою надіслав заяву про скасування судового наказу та клопотав про поновлення строку. Проте суддя, який видавав судовий наказ, пішов у відпустку на два місяці. Голова суду на заяві написав резолюцію: «Судді І. До розгляду після повернення з відпустки».

Визначте правомірність дій голови суду.

Тема 15. ПОЗОВ. ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Тестові завдання

1. Позов – це:

- а) матеріальне благо, отримання якого домагається позивач;
- б) документ, що містить відомості про хід судового засідання;
- в) звернення позивача до суду з проханням про розгляд і вирішення матеріально-правового спору з відповідачем і про захист порушеного суб'єктивного права або законного інтересу;
- г) письмове прохання позивача про розгляд справи за його відсутності.

2. Зазначте вид позову, відсутній у процесуально-правовій класифікації позовів:

- а) позов про присудження;
- б) позов про визнання;
- в) перетворювальний позов;
- г) позов про присвоєння.

3. Що не є елементом позову:

- а) суб'єкт;
- б) предмет;
- в) підстава;
- г) зміст?

4. Якщо позовна заява подається представником позивача, до позовної заяви додається:

- а) довіреність посвідчена нотаріально;
- б) договір, у якому зазначаються повноваження представника;
- в) довіреність фізичної особи, підписана ним.

5. Позивач додає до позовної заяви її копії та копії всіх документів, що додаються до неї:

- а) відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб;
- б) відповідно до кількості позивачів, відповідачів, третіх осіб, свідків;

в) відповідно до кількості третіх осіб, представників, експертів, свідків.

6. Позивач не додає копій документів до позовної заяви у випадках, що виникають з:

- а) трудових правовідносин;
- б) земельних правовідносин;
- в) житлових правовідносин.

7. Які будуть наслідки подання позовної заяви, яка не відповідає вимогам ЦПК України:

- а) відмова у відкритті позовного провадження;
- б) залишення заяви без руху, про що повідомляється позивачу і йому надається строк для усунення недоліків;
- в) залишення заяви без розгляду.

8. У яких випадках суд залишає позовну заяву без руху:

- а) визнання позову відповідачем;
- б) призначення судом експертизи;
- в) несплати судового збору;
- г) якщо заяву подано без додержання вимог, викладених у ст. 119 і 120 ЦПК;
- д) розшуку відповідача?

9. Питання про відкриття провадження у справі або про відмову у відкритті провадження у справі суддя вирішує не пізніше:

а) трьох днів з дня надходження заяви до суду або закінчення строку, встановленого для усунення недоліків, та не пізніше наступного дня після отримання судом у порядку, передбаченому ГПК, інформації про місце проживання (перебування) фізичної особи;

б) п'яти днів з дня надходження заяви до суду або закінчення строку, встановленого для усунення недоліків, та не пізніше наступного дня після отримання судом у порядку, передбаченому ГПК, інформації про місце проживання (перебування) фізичної особи;

в) десяти днів з дня надходження заяви до суду або закінчення строку, встановленого для усунення недоліків, та не пізніше наступного дня після отримання судом у порядку, передбаченому ГПК, інформації про місце проживання (перебування) фізичної особи.

10. Зустрічний позов подається до суду:

- а) у вільній письмовій формі;
- б) у письмовій формі відповідно до ЦПК України;
- в) у письмовій формі відповідно до ЦПК України і зі сплатою судового збору.

11. Коли може бути подано зустрічний позов:

- а) тільки на етапі підготовки справи до судового розгляду;
- б) тільки на попередньому судовому засіданні;
- в) до початку розгляду справи по суті;
- г) на будь-якому етапі до ухвалення судом рішення у справі?

12. Зустрічний позов приймається до спільного розгляду з пер-вісним позовом, коли:

- а) обидва позови взаємопов'язані, і спільний їх розгляд є до-цільним;
- б) вони виникають з одних правовідносин;
- в) це вважатиме за необхідне відповідач.

13. У який термін розглядається судом заява про забезпечен-ня позову:

- а) не пізніше 2 днів з дня її подання;
- б) не пізніше 3 днів з дня її подання;
- в) не пізніше 5 днів з дня її подання;
- г) у день її надходження.

14. Види забезпечення позову:

- а) накладенням арешту на майно або грошові кошти, що на-лежать відповідачеві і знаходяться у нього або в інших осіб;
- б) накладення арешту на пенсію та стипендію;
- в) накладення арешту на допомогу по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, яка виплачується у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

15. Заява про забезпечення позову подається до суду:

- а) у вільній письмовій формі;
- б) у письмовій формі відповідно до ЦПК України;
- в) у письмовій формі відповідно до ЦПК України і зі спла-тою судового збору.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Проаналізуйте позови за елементами і визначте їх види:

- громадянка Н. пред'явила позов про стягнення аліментів на утримання дочки і поділ спільного майна;
- громадянин Д. звернувся з позовом до М. про визнання договору купівлі-продажу недійсним, посилаючись на те, що будинок у відповідача він купив літом, а восени виявив прихований недолік — дах і основа будинку пропускають воду;
- громадянин П. пред'явила позов до З. про стягнення суми позики (4300 грн), зазначивши, що він не повернув грошей у строк.

Завдання 2

Гусева звернулася позовом до колишнього чоловіка про поділ майна. Отримавши копію позовної заяви, відповідач почав вивозити цінні речі з квартири.

Яку пораду слід дати Гусевій?

Завдання 3

Фермер К. пред'явив до лісгоспу «Буковина» позов про повернення йому автопричепу та іншого знаряддя, яке було йому надане у тимчасове користування для перевезення лісу. Суддя відмовив у прийнятті позову, мотивуючи це тим, що позивач до позовної заяви не додав акту про передачу майна.

Чи правомірна відмова судді? До якого виду належить цей позов? Визначте елементи позову.

Завдання 4

Громадяни Т. і Д. звернулися до суду з позовом до П. про визнання його таким, що втратив право користування житловим приміщенням.

В обґрунтування своїх вимог посилалися на те, що відповідач протягом 10 років після розірвання шлюбу з Т. добровільно залишив квартиру, не вносить комунальних платежів, забрав свої особисті речі.

У свою чергу П. позов не визнав і звернувся із зустрічним позовом про усунення перешкод у користуванні житловим приміщенням.

П. пояснив, що був змушений залишити житло через перешкоди з боку колишньої дружини та її співмешканця Д., ніко-

ли не відмовлявся від квартири, іншого житла не має, проживає тимчасово в іншій квартирі. Зважаючи на те, що позивачка змінила всі замки в квартирі, він позбавлений можливості користуватися житловим приміщенням.

Що таке зустрічний позов? Зазначте підстави для пред'явлення зустрічного позову.

Завдання 5

У районному суді м. Дніпропетровська розглядалася справа за позовом К. до П. про повернення боргу. У порядку забезпечення позову на квартиру відповідача було накладено арешт. Позов було задоволено.

На стадії виконання судового рішення мати відповідача пред'явила до нього позов про визнання права власності на спірну квартиру. Відповідач позов визнав, та суд задовольнив цей позов. Проте позивачка при визнанні права власності на квартиру не заявляла вимоги про звільнення майна з-під арешту. Вона звернулася за первісним позовом із заявою про скасування заходів забезпечення позову, суд задовольнив її заяву та зняв арешт з квартири.

Визначте правомірність дій суду щодо скасування заходів забезпечення позову. Хто має право звертатися із заявою про скасування заходів забезпечення позову?

Завдання 6

Громадянка Сидорова звернулася до суду з питанням про усиновлення, подавши один документ з такою назвою: «Позов-на заява про усиновлення».

Чи підлягає прийняттю ця заява? Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 7

З протоколу судового засідання вбачається, що позивачка і представник відповідача просили суд затвердити мирову угоду в поданому кожним із них формулюванні. Позивачка З. згідна була укласти мирову угоду за умови поновлення її на роботі і виплати за вимушений прогул. Відповідач – ТОВ «ЛЛ» – був згодний змінити формулювання на звільнення за власним бажанням з виплатою зарплати за вимушений прогул.

Районний суд затвердив мирову угоду між З. і ТОВ «ЛЛ», визнавши звільнення З. з роботи неправильним, стягнув з ТОВ «ЛЛ» зарплату за вимушений прогул, не поновлюючи її на роботі.

Чи правильно вирішено судом питання про затвердження мирової угоди?

Тема 16. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ. СУДОВИЙ РОЗГЛЯД. ПОСТАНОВИ СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Тестові завдання

1. Попереднє судове засідання має бути призначено і проведено протягом:

- а) п'яти днів з дня відкриття провадження у справі;
- б) десяти днів з дня відкриття провадження у справі;
- в) одного місяця з дня відкриття провадження у справі.

2. Попереднє судове засідання:

- а) є обов'язковим;
- б) не є обов'язковим.

3. Попереднє судове засідання проводиться з метою:

- а) створення можливостей для врегулювання спору до судового розгляду, в тому числі примирення сторін;
- б) визначення складу учасників процесу у справі, їх процесуального стану;
- в) з'ясування можливості врегулювання спору до судового розгляду або забезпечення правильного та швидкого вирішення справи.

4. Кому надсилаються судові повістки-повідомлення:

- а) особам, які беруть участь у справі;
- б) особам, які беруть участь у справі з приводу вчинення процесуальних дій, у яких участь цих осіб не є обов'язковою;
- в) свідкам, експертам, спеціалістам, перекладачам.

5. Судова повістка про виклик має бути вручена з таким розрахунком, щоб особи, які викликаються, мали достатньо часу для явки в суд і підготовки до участі в судовому розгляді справи, але не пізніше ніж за:

- а) три дні до судового засідання;
- б) п'ять днів до судового засідання;

в) сім днів до судового засідання.

6. За наявності яких обставин відповідач може бути викликаний до суду через оголошення у пресі:

а) якщо відповідач відмовився від прийняття судової повістки;

б) якщо, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи відповідача невідоме.

7. Чи вважається особа, яка відмовилася одержати судову повістку, такою, що є повідомленою про виклик її до суду:

а) так;

б) ні?

8. У які строки за загальним правилом цивільні справи розглядаються і вирішуються судом:

а) до закінчення місяця з дня надходження заяви до суду;

б) не більше 2 місяців з дня відкриття провадження у справі;

в) не більше 5 місяців з дня відкриття провадження у справі;

г) терміни розгляду та вирішення справ у законодавстві не визначені?

9. Клопотання про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції може бути подано не пізніше як за:

а) п'ять днів до дня проведення судового засідання, у якому відбудуватиметься така участь;

б) сім днів до дня проведення судового засідання, у якому відбудуватиметься така участь;

в) десять днів до дня проведення судового засідання, у якому відбудуватиметься така участь.

10. Судовий розгляд складається з таких частин:

а) підготовча частина;

б) розгляд справи по суті;

в) забезпечення позову;

г) судови дебати;

д) ухвалення та проголошення рішення.

11. Судове засідання розпочинається:

а) відкриттям засідання й оголошенням, яка справа підлягає розгляду;

б) допитом свідків;

- в) перевіркою явки учасників процесу;
- г) видаленням свідків із залу судового засідання.

12. Які питання вирішуються у підготовчій частини судового розгляду:

- а) чи може справа розглядатися даним складом суду;
- б) чи не бажають сторони укласти мирову угоду;
- в) чи підтримує позивач свої вимоги;
- г) чи визнає відповідач позов;
- д) чи не бажають сторони укласти мирову угоду?

13. Хто з перелічених осіб дає пояснення першим:

- а) позивач;
- б) відповідач;
- в) третя особа з боку позивача;
- г) третя особа, яка заявила самостійні вимоги на предмет спору?

14. Чи має право суд при відкладенні розгляду справи допитати свідків, які з'явилися:

- а) так, може в будь-якому випадку;
- б) може тільки в тому випадку, якщо в судовому засіданні присутні сторони;
- в) не може в будь-якому випадку?

15. У яких випадках свідок може користуватися записами:

- а) може в будь-якому випадку;
- б) може тільки в тому випадку, якщо його показання пов'язані з будь-якими обчисленнями та іншими даними, які важко зберегти в пам'яті;
- в) у будь-якому випадку не може?

16. У якому випадку при допиті неповнолітнього свідка обов'язково запрошуються батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники:

- а) якщо йому не виповнилося 14 років;
- б) якщо йому не виповнилося 16 років;
- в) якщо йому не виповнилося 18 років?

17. Суд відкладає розгляд справи у разі:

- а) неявки представника в судове засідання без поважних причин або неповідомлення ним про причини неявки;

б) неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста, перекладача;

в) неявки в судове засідання однієї із сторін або будь-кого з інших осіб, які беруть участь у справі, про яких нема відомостей, що їм вручені судові повістки;

г) повторної неявки без поважних причин належним чином повідомленого позивача в судове засідання.

18. Строки розгляду справи в суді першої інстанції можуть бути продовжені за клопотанням сторони терміном на:

а) не більш як на десять днів;

б) не більш як на п'ятнадцять днів;

в) не більш як на місяць;

г) не більш як на рік.

19. Судові дебати – це:

а) висновок прокурора у справі;

б) додаткове пояснення осіб, що беруть участь у справі;

в) дослідження судом поданих доказів;

г) промови осіб, що беруть участь у справі.

20. Право останньої репліки належить:

а) позивачу;

б) третій особі з самостійними вимогами;

в) прокурору;

г) відповідачу.

21. Рішення суду першої інстанції набирає законної сили:

а) з моменту оголошення його суддею;

б) з дня вручення його сторонам;

в) з дня порушення виконавчого провадження;

г) після закінчення десятиденного строку, якщо не подана заява про апеляційне оскарження.

22. Протягом якого строку особи, що беруть участь у справі, мають право подати до суду зауваження щодо неповноти або неправильності запису в журналі судового засідання або технічного запису судового засідання:

а) протягом трьох днів з дня проголошення рішення у справі;

б) протягом п'яти днів з дня проголошення рішення у справі;

- в) протягом семи днів з дня проголошення рішення у справі;
- г) протягом десяти днів з дня проголошення рішення у справі.

23. Суд зобов'язаний зупинити провадження у справі в разі:

- а) справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства;
- б) сторони уклали мирову угоду і вона визнана судом;
- в) померла фізична особа, сторона у справі і спірні правовідносини не допускають правонаступництва;
- г) злиття, приєднання, поділу, перетворення юридичної особи, яка була стороною у справі.

24. Суд закриває провадження у справі в разі:

- а) перебування позивача або відповідача у складі Збройних сил України;
- б) смерті або оголошення фізичної особи померлою, яка є стороною у справі, якщо спірні правовідносини допускають правонаступництво;
- в) позивач відмовився від позову, і відмова прийнята судом;
- г) неможливість розгляду цієї справи до вирішення іншої справи, що розглядається в порядку конституційного, кримінального судочинства.

25. Суд залишає заяву без розгляду, якщо:

- а) є рішення третейського суду, прийняте в межах його компетенції, з приводу спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих же підстав;
- б) спір між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав розглядається в іншому суді;
- в) ліквідовано юридичну особу, яка була однією із сторін у справі;
- г) існує неможливість розгляду цієї справи до вирішення іншої справи, що розглядається в порядку конституційного, кримінального судочинства.

26. Наслідки, які настають у разі закриття провадження у справі на підставі відмови позивача від позову:

- а) можливість відповідача звернутися до суду за вирішенням цього спору;
- б) неможливість повторного звернення до суду між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав;
- в) обидві відповіді можуть бути правильними.

27. Судові рішення викладаються у формах:

- а) ухвали та рішення;
- б) рішення;
- в) ухвали, протоколу та рішення?

28. Під імперативним судовим рішенням розуміють рішення:

- а) яке визначає єдиний можливий спосіб виконання;
- б) яке передбачає вибір для відповідача способу виконання;
- в) яке визначає декілька можливих способів виконання, причому існує їх градація за пріоритетністю.

29. Зі скількох частин складається судове рішення:

- а) з п'яти;
- б) з трьох;
- в) з двох;
- г) з чотирьох?

30. Описова частина рішення має містити:

- а) встановлені судом обставини і визначені відповідно до них правовідносини;
- б) мотиви, з яких суд вважає встановленою наявність або відсутність фактів, якими обґрунтовувалися вимоги чи заперечення, бере до уваги або відхиляє докази, застосовує зазначені в рішенні нормативно-правові акти;
- в) узагальнений виклад позиції відповідача; пояснень осіб, які беруть участь у справі;

31. Відзначте обставину, яка не зазначається в описовій частині судового рішення:

- а) вимоги позивача;
- б) заперечення відповідача;
- в) докази, на яких базуються висновки суду;
- г) пояснення осіб, які беруть участь у справі.

32. Які частини рішення має бути проголошено негайно після закінчення судового розгляду:

- а) описову та резолютивну частини;
- б) вступну та мотивувальну частини;
- в) вступну та резолютивну частини.

33. Окрема думка:

- а) приєднується до справи і оголошується в судовому засіданні;

- б) не приєднується до справи і не оголошується в судовому засіданні;
- в) у цивільному процесі викладення окремої думки не передбачене;
- г) приєднується до справи, але не оголошується в судовому засіданні.

34. Який порядок надання копій судового рішення особам, що брали участь у справі, але не були присутні у судовому засіданні:

- а) надсилаються рекомендованим листом з повідомленням про вручення протягом двох днів від дня його складання або за їхнім зверненням вручаються їм під розписку безпосередньо в суді;
- б) надсилаються рекомендованим листом з повідомленням про вручення протягом п'яти днів від дня його складання;
- в) копії судового рішення їм не видаються?

35. У разі проголошення у судовому засіданні тільки вступної та резолютивної частин судового рішення, який термін дається законодавством для винесення повного рішення у справі:

- а) суд повідомляє, коли особи, які беруть участь у справі, зможуть ознайомитися з повним рішенням;
- б) на складання повного рішення дається 3 дні;
- в) на складання повного рішення дається 5 днів;
- г) на складання повного рішення дається 10 днів?

36. За яких обставин суд може постановити додаткове рішення:

- а) коли суд неправильно зазначив у тексті рішення об'єкт, сторони, певну дату чи строк тощо;
- б) коли суддя в тексті судового рішення допустив арифметичні помилки;
- в) суд, вирішивши питання про право, не зазначив точної суми грошових коштів, які підлягають стягненню, майно, яке підлягає передачі, або які дії треба виконати?

37. Суд може ухвалити заочне рішення:

- а) у разі неявки в судове засідання відповідача, який належним чином повідомлений про розгляд справи;
- б) у разі неявки в судове засідання позивача;
- в) у разі неявки в судове засідання відповідача, який належним чином повідомлений і від якого не надійшло заяви про розгляд справи за його відсутності або якщо повідомлені ним при-

чини неявки визнані неповажними, на підставі наявних у справі доказів, якщо позивач не заперечує проти такого вирішення справи.

38. Відповідач подає заяву про перегляд заочного рішення до:

- а) апеляційного суду;
- б) суду який видав заочне рішення;

39. Протягом якого строку може бути подано заяву про перегляд заочного рішення:

- а) протягом 20 днів з дня отримання копії заочного рішення;
- б) протягом 10 днів з дня отримання копії заочного рішення;
- в) протягом 5 днів з дня отримання копії заочного рішення;
- г) протягом 3 днів?

40. У які строки має бути розглянуто заяву про перегляд заочного рішення:

- а) протягом 20 днів;
- б) протягом місяця;
- в) протягом 15 днів;
- г) протягом 3 днів?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Інженера з експлуатації залізничної станції Д. було звільнено з роботи у зв'язку зі скороченням штатів. Вважаючи своє звільнення незаконним, він звернувся до суду з позовом про поновлення на роботі. У позові Д. зазначив, що скорочення штатів не було, штатний розпис не змінився. Крім того, на його утриманні перебувають мати похилого віку і двоє малолітніх дітей.

Як повинен діяти суддя у стадії підготовки справи до судового розгляду? Визначте мету і призначення попереднього судового засідання.

Завдання 2

Внаслідок травми, яка сталася на виробництві, громадянин П. було визнано інвалідом другої групи. Підприємство відмовило в задоволенні вимог П. про відшкодування збитків, які виникли внаслідок отриманого ушкодження. Він звернувся з цією

вимогою до суду, додавши до позову довідку про призначення йому пенсії.

Як має діяти суддя у стадії підготовки справи до судового розгляду? Зазначте строк проведення попереднього судового засідання.

Завдання 3

Громадянку Г., яка працювала в середній школі вчителькою, за незабезпечення якості викладання географії і за допущені антипедагогічні вчинки було звільнено з роботи. Вважаючи своє звільнення незаконним, Г. пред'явила до суду позов про поновлення її на роботі.

Які докази належить подати сторонам? Які дії має провести суддя в порядку підготовки справи до розгляду?

Завдання 4

У справі за позовом Д. до З. про повернення боргу суддя неодноразово відсилав відповідачу повістки поштою, але він в судове засідання не з'являвся, хоча повістки отримував.

Як має діяти суддя?

Завдання 5

ТОВ «О» подало позов до суду про стягнення з комірника К. суми нестачі інструменту. В судовому засіданні Громадянин К. і його представник вимагали закриття провадження справи у зв'язку з пропуском трирічного строку позовної давності.

Яку відповідь повинен надати суд?

Завдання 6

Громадянин С. звернувся до суду з позовною заявою до громадянина Т. про повернення боргу за договором позики. При пред'явленні позову до канцелярії суду працівник канцелярії відмовилася прийняти та зареєструвати позов, посилаючись на його невідповідність нормам ЦПК України.

Чи відповідають дії працівника суду нормам ЦПК України? Який порядок пред'явлення позову до суду та підстави залишення позовної заяви без руху, повернення заяви?

Завдання 7

Подаючи позовну заяву про відшкодування шкоди, завданої в результаті ДТП, до суду, позивач не зазначив ціну позову, оскільки для встановлення розміру шкоди він просив призначити судову експертизу. Крім того, клопотав перед судом

про витребування з органів ДАІ матеріалів ДТП. Суддя постановив ухвалу про залишення заяви без руху для усунення недоліків.

Чи мають місце у цьому разі недоліки позовної заяви? Чи практичні дії судді? Якщо ні, то яким чином мав діяти суддя?

Завдання 8

Громадянин Л. звернувся до суду із заявою про визнання актового запису про розірвання шлюбу недійсним. Позивачеві було відмовлено у відкритті провадження у справі у зв'язку з непідвідомчістю цієї справи суду загальної юрисдикції та належністю цієї справи до компетенції адміністративного суду. Потім через місяць стало відомо позивачеві, що судом було постановлено ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі, але така ухвала не направлялася позивачеві.

Чи підлягає ухвала про відмову у відкриття провадження у справі оскарженню? Чи є підстави для поновлення строку на апеляційне оскарження ухвали суду, яке саме?

Чи повинен суд направляти позивачеві ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі та у які строки?

Завдання 9

До суду з позовом про визнання права на спадщину звернувся громадянин Л. У попередньому судовому засіданні один з відповідачів погодився на укладання мирової угоди, а інші визнали обставини справи.

Чи може за таких умов мирова угода бути визнана судом? Якщо ні, то до яких процесуальних наслідків призведе ця правова ситуація? Розгляньте усі можливі варіанти та аргументуйте їх посиланням на норми ЦПК.

Завдання 10

Під час судового розгляду справи за позовом Б. до Г. про стягнення суми боргу за договором позики до суду надійшло клопотання від відповідача про зупинення провадження у справі у зв'язку з його захворюванням, що підтверджується довідкою з лікарні та неможливістю явки до суду протягом тривалого часу. Ухвалою суду у задоволенні клопотання було відмовлено.

Чи правомірна ухвала суду? Обґрунтуйте відповідь. Назвіть підстави зупинення провадження у справі.

Завдання 11

На судовий розгляд справи за заявою прокурора про позбавлення громадянина М. батьківських прав прокурор не з'явився.

Як у такому разі має діяти суд: розглядати справу, зробити перерву чи відкласти її розгляд.

Завдання 12

При розгляді справи Б. до С. про його виселення відповідач заявив клопотання про відкладення справи на 3 дні для підготовки заперечень на докази, подані позивачем.

Суд відмовив йому в цьому клопотанні і справу розглянув, задовольнивши позов Б.

Дайте визначення поняття «судовий розгляд». Як співвідносяться поняття «судове засідання», «розгляд справи» та «судовий розгляд»? За яких обставин суддя не задовольняє клопотання сторін? Чи законне рішення суду?

Завдання 13

У судове засідання повторно не з'явився позивач. Суд виніс ухвалу припинити виробництво у справі.

Чи правильно діяв суд? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 14

Відповідач З. не з'явився на попереднє судове засідання. На стадії судового розгляду він пред'явив зустрічний позов та подав докази на підтвердження заперечень проти первісного позову.

Чи прийме суддя на стадії судового розгляду зустрічний позов, якщо ним буде встановлено, що первісний та зустрічний позови взаємопов'язані, і спільний їх розгляд є доцільним за умови, що строк пред'явлення зустрічного позову відповідачем пропущено (ст. 123 ЦПК). За яких умов прийняття такого зустрічного позову можливе?

Завдання 15

Позивач Л. з урахуванням положень ст. 27 ЦПК України виявив бажання повністю роздрукувати технічний запис судового засідання. У задоволенні його клопотання йому було відмовлено судом.

Чи правомірна така відмова? Визначте порядок відтворення фіксування судового засідання?

Завдання 16

Під час судового засідання позивач двічі змінював свої позовні вимоги. Хід судового розгляду справи фіксувався у журналі

судового засідання. У зв'язку з тим, що секретар судового засідання не зафіксував усі зміни позовних вимог у журналі судового засідання, судом першої інстанції рішення було ухвалено без їх урахування. Сторони пропустили строк на подання зауважень на журнал судового засідання.

Проаналізуйте цю ситуацію та вирішіть її. Яку пораду Ви як адвокат можете дати сторонам?

Завдання 17

У рішенні суду за позовом Д. до П. зазначено: «Зобов'язати П. повернути Д. телевизор або гроші у розмірі 2000 грн».

Які вимоги висуває ЦПК України до судових рішень? Яка структура судового рішення? Які вимоги було порушено суддею?

Завдання 18

Між спадкоємцями Г. і П. виник спір з приводу поділу спадкового майна. П. вважала, що при визначенні розміру частки майна не повинні враховуватися предмети домашнього вжитку. Через місяць до цього ж суду звернувся Б. із заявою до Г. і П. про визнання права власності на спадкове майно, яке було поділено між відповідачами, і яке йому належить за заповітом померлого батька Б.

Які види спадкування передбачено ЦК України? Яким буде рішення на цю вимогу?

Завдання 19

Суд задовольнив позов Д. до П. про стягнення 50000 грн. Через місяць після набрання рішенням законної сили у П. народилася дитина. Крім того, він втратив роботу і в цей час шукає іншу. У зв'язку з цим він звернувся до суду із заявою про відстрочку виконання судового рішення. Суд виніс ухвалу, в якій визначив, що присуджена сума підлягає сплаті після подання П. довідки з нового місця роботи про працевлаштування та рівними частинами протягом одного року.

Що таке розстрочка та відстрочка виконання судового рішення? Які можуть бути обставини для застосування розстрочки та відстрочки виконання судового рішення? Чи можна змінити судові рішення після набрання ним законної сили?

Завдання 20

Громадянин Ц. звернувся до суду із позовом про визнання М. таким, що втратив право на користування житловим примі-

шенням. На попереднє судове засідання, яке було призначено на 9 вересня, позивач не з'явився, а відповідач повідомив, що 7 вересня позивач загинув у ДТП, про що йому повідомив батько позивача.

Визначте дії суду. Який процесуальний акт має постановити суд.

Завдання 21

У цивільному процесі за позовом про визнання недійсним договору купівлі-продажу квартири помер позивач, у судове засідання звернулася дружина позивача з клопотанням про вступ у процес як правонаступник, надавши свідчення про шлюб і заповіт. Суд не задовольнив клопотання і закрити провадження у справі на підставі п. 6 ст. 205 ЦПК України.

Чи правильно діяв суд? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 22

Власниця будинку П. пред'явила до суду позов про стягнення з Г. заборгованості за квартиру і комунальні послуги. Відповідачка на суді пояснила, що вона жодного боргу не має, оскільки вона таку суму витратила на ремонт квартири, який відмовилася провести П. Суд своїм рішенням позов П. задовольнив, а відповідачці пояснив, що вона має право подати окремий позов про стягнення грошових сум, витрачених на ремонт приміщення.

Чи правильно діяв суд? Обґрунтуйте відповідь.

Тема 17. ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Тестові завдання

1. Окреме провадження – це:

а) самостійний і спрощений вид судового провадження у цивільному судочинстві при розгляді окремих категорій справ, у якому суддя в установлених законом випадках за заявою особи, якій належить право вимоги, без судового засідання і виклику стягувача та боржника на основі доданих до заяви документів видає судовий наказ, який є особливою формою судового рішення;

б) провадження у цивільному процесі, у якому розглядається спір про право цивільне;

в) вид неспортивного цивільного судочинства, в порядку якого розглядаються цивільні справи про підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони прав та інтересів особи або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав.

2. Які справи розглядаються у порядку окремого провадження:

а) про визнання договору недійсним;

б) позбавлення батьківських прав;

в) виселення;

г) захист честі, гідності та ділової репутації;

д) визнання спадщини відумерлою.

3. У яких випадках розглядаються справи у складі одного судді і двох народних засідателів:

а) передачі безгосподарної нерухомої речі у комунальну власність;

б) обов'язкової госпіталізації до протитуберкульозного закладу;

в) визнання спадщини відумерлою;

г) надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.

4. Справи окремого провадження суд розглядає за участю:

а) позивача;

- б) третьої особи, яка не заявляє самостійні вимоги на предмет спору;
- в) заявника;
- г) боржника.

5. Яким процесуальним документом порушуються справи окремого провадження:

- а) заявою;
- б) позовом;
- в) протестом прокурора?

6. Справа про визнання особи недієздатною можуть вирішуватися:

- а) одноособово суддею;
- б) колегією суддів;
- в) суддею і двома народними засідателями.

7. Як вирішується спір про право, який виник у процесі окремого провадження:

- а) суд розпочинає цивільну справу в позовному порядку;
- б) суд передає заяву на розгляд у позовному порядку;
- в) суд залишає заяву без розгляду і роз'яснює зацікавленим особам, що вони мають право подати позов на загальних підставах.

8. Чи може бути укладена мирова угода в окремому провадженні:

- а) так, це право сторін;
- б) ні, мирова угода не укладається;
- в) тільки у випадку усиновлення?

9. Ким може бути подано заяву про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи:

- а) членами її сім'ї, органами опіки та піклування;
- б) прокурором;
- в) членами її сім'ї, органами опіки та піклування, наркологічним або психіатричним закладом;
- г) бідь-якою зацікавленою особою?

10. Судові витрати, пов'язані з провадженням справи про визнання фізичної особи недієздатною або обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, відносяться на рахунок:

- а) заявника;

- б) держави;
- в) такі витрати не сплачуються ніким.

11. Участь яких суб'єктів є обов'язковою при розгляді справи про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності:

- а) одного або обох батьків (усиновлювачів) або піклувальника;
- б) представників органів опіки та піклування;
- в) заявника?

12. Заява про усиновлення дитини подається за місцем:

- а) проживання осіб, які мають намір усиновити;
- б) проживання дитини;
- в) проживання осіб, які мають усиновити, або за місцем проживання дитини.

13. При розгляді справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення, суд приймає:

- а) рішення;
- б) ухвалу;
- в) окрему ухвалу.

14. Який порядок встановлення факту належності особі паспорта як факту, що має юридичне значення:

- а) за участю заявника;
- б) за участю заявника та інших зацікавлених осіб;
- в) розгляду в окремому провадженні не підлягає.

15. У якому випадку суд відмовляє в прийнятті заяви про передачу безгосподарної нерухомої речі до власності територіальної громади:

- а) заяву подано до закінчення одного року з дня прийняття її на облік;
- б) заяву подано до закінчення трьох років з дня прийняття її на облік;
- в) заяву подано до закінчення шести місяців з дня прийняття її на облік?

16. Протягом якого строку розглядається заява про психіатричний огляд:

- а) однієї години;
- б) 24 годин;

в) 3 днів.

17. Який строк розгляду справи про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу:

- а) 24 години після відкриття провадження у справі;
- б) 3 дні після відкриття провадження у справі;
- в) 5 днів після відкриття провадження у справі?

18. Протягом якого терміну подається на виконання рішення про розкриття банком інформації:

- а) негайно;
- б) після набрання сили рішенням;
- в) після одного місяця з дня ухвалення рішення?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Райвійськкомат видав офіцеру запасу довідку, в якій зазначалося, що «підполковник Усачин-Усач Григорій Мусійович, був демобілізований зі Збройних сил України. Після демобілізації міліція видала паспорт, а завод, де він почав працювати, трудову книжку на прізвище Усач».

У зв'язку з оформленням пенсії Усач Г.М. звернувся до суду з проханням встановити факт, що Усачин-Усач Г.М. і Усач Григорій Мусійович є одна і та сама особа.

Справа розглядалася без свідків за участю Усача Г.М., і суд виніс ухвалу, якою відхилив його вимогу, посилаючись на те, що такі виправлення належать до компетенції РАГСу.

Чи вправі був суд постановити таку ухвалу? Розмежуйте компетенцію суду і органів РАГСу з цього приводу.

Завдання 2

Внаслідок вживання спиртних напоїв Л. ставив себе і свою сім'ю у тяжке матеріальне становище. Дружина Л. звернулася із заявою за місцем роботи чоловіка про визнання його обмежено дієздатним та про призначення її його опікуном.

Суд на підставі довідки дільничного лікаря, що підтверджувала факт алкоголізму, оголосив Л. обмежено дієздатним, залишивши без розгляду питання про призначення опікуна. По справі не було стягнуто судовий збір.

Які ознаки відокремлюють окреме провадження від інших видів провадження? Які особи беруть участь у справах окремого провадження? Які їх характерні риси та їх процесуальні права та обов'язки? Який процесуальний порядок розгляду судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та поновлення цивільної дієздатності? Чи правильні дії суду в цій ситуації?

Завдання 3

До суду зі спільною заявою про розірвання шлюбу звернулося подружжя К. Обоє із подружжя згідні на розірвання шлюбу, у них немає спірних питань щодо поділу майна, два малолітні сини залишаються на виховання дружині, чоловік зобов'язується надавати їм матеріальну допомогу у добровільному порядку згідно з нотаріально посвідченим сторонами договором про сплату аліментів, виховання дітей та їх місце проживання.

У якому провадженні цивільного судочинства за цих умов має розглядатися така справа та чому? Які докази мають бути подані суду?

Завдання 4

Під час перевірки явки учасників процесу про усиновлення стало відомо, що представника органів опіки та піклування немає в залі, а він надіслав прохання розглянути справу без участі органів опіки і піклування. Заявник не заперечував проти розгляду без участі органів опіки і піклування.

З якою метою ЦПК передбачено участь органів опіки та піклування в справах цієї категорії? Чи є така участь органу опіки та піклування обов'язковою? Які дії судді у такому разі?

Завдання 5

Після відсутності понад один рік громадянина Д. його дружина звернулася до суду із заявою про визнання його безвісно відсутнім з метою отримання пенсії та відшкодування шкоди, оскільки останній зник під час перебування в службовому відрядженні на Кавказі поблизу району військових дій.

Які суб'єкти мають бути залучені до участі у справі? Які дії має провести суддя щодо підготовки цієї справи до судового розгляду?

Завдання 6

3 липня 20__ громадянка С. звернулася до адвоката з проханням написати їй заяву про встановлення факту проживан-

ня однією сім'єю без шлюбу з громадянином Д. Їхні відносини виникли у 2003 р. Вони проживали разом більше 10 років, але шлюб не встигли зареєструвати, оскільки Д. помер.

Встановлення цього факту зумовлене неможливістю отримання спадщини та реєстрацією народження дитини, яка була зачата при житті Д., а народжена після його смерті.

Надайте консультацію С. як адвокат. Складіть заяву до суду. За встановленням якого факту може звернутися С. в інтересах народженої дитини?

Завдання 7

До суду звернулась громадянка Л. із заявою про встановлення факту смерті її чоловіка в результаті авіакатастрофи і просила стягнути з авіакомпанії «ЛЛ» страховку. Суддя відмовив у прийнятті заяви.

Чи правильно діяв суд? Які дії громадянки Л у такому разі? Обґрунтуйте відповідь.

ТЕМА 18. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Тестові завдання

1. Цивільні справи у судах апеляційної інстанції розглядаються колегією у складі:

- а) 3 суддів;
- б) 5 суддів;
- в) 7 суддів.

2. Який строк з дня винесення судового рішення дається для подання апеляційної скарги:

- а) 5 днів;
- б) 10 днів;
- в) 1 місяць;
- г) 2 місяці?

3. Який строк з дня винесення ухвали дається для подання апеляційної скарги:

- а) 5 днів;
- б) 10 днів;
- в) 1 місяць;
- г) 2 місяці?

4. Куди подається апеляційна скарга:

- а) до Апеляційного суду;
- б) до суду першої інстанції;
- в) до Верховного Суду України?

5. Рішення суду підлягає скасуванню в апеляційному провадженні із закриттям провадження у справі, якщо:

- а) неповне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи;
- б) недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд вважав встановленими;
- в) справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

6. Рішення суду підлягає скасуванню в апеляційному провадженні і ухваленню нового рішення, якщо:

- а) справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства;
- б) існує недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд вважав встановленими;
- в) сторони уклали мирову угоду, і вона визнана судом.

7. Апеляційна скарга на рішення суду першої інстанції має бути розглянута протягом:

- а) 1 місяця з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;
- б) 2 місяців з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;
- в) 3 місяців з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду.

8. Апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції має бути розглянута протягом:

- а) 5 днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;
- б) 10 днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;
- в) 15 днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду.

9. Рішення або ухвала апеляційного суду набирають законної сили:

- а) протягом 10 днів з моменту їх проголошення;
- б) протягом 20 днів з моменту їх проголошення;
- в) з моменту їх проголошення.

10. Апеляційний суд постановляє ухвалу у випадках:

- а) скасування судового рішення суду першої інстанції і ухвалення нового;
- б) зміни судового рішення суду першої інстанції;
- в) відхилення апеляційної скарги і залишення рішення суду без змін.

11. У який строк після закінчення апеляційного провадження справа направляється до суду першої інстанції, який її розглянув:

- а) триденний;

- б) п'ятиденний;
- в) семиденний;
- г) десятиденний?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Рішенням суду було визначено такий порядок користування земельною ділянкою: 12 соток закріплено за громадянином Ш., 14 соток за громадянкою Г. і громадянином М. З набуттям рішенням законної сили громадянка Г. звернулася до суду про перегляд судового рішення, посилаючись на те, що суд при визначенні порядку користування земельною ділянкою виходив з того, що вона складається з 26 соток, тоді як сільська рада на її клопотання після розгляду справи в суді зменшила ділянку на 3 сотки, незручні для користування.

Яку відповідь належить дати суду на заяву Г.?

Завдання 2

При розгляді позову ЖЕО про виселення Г. в основу рішення було покладено показання свідків К., Ш. і М., яких суд в судовому засіданні не допитував, а показання, зроблені ними в попередніх судових засіданнях перед іншим складом суду, не оголошував.

Крім того, інші свідки – К. і Д. в судовому засіданні не допитувалися, про кримінальну відповідальність не попереджувалися, але сторони ставили їм питання. У справі була проведена графічна експертиза, але висновок експерта не оголошувався в судовому засіданні.

Які порушення допущено при розгляді справи? Яку ухвалу належить постановити судовій колегії в цивільних справах апеляційного суду при встановленні таких порушень?

Завдання 3

19.09.20__р. було винесене рішення Н-ським районним судом про стягнення з відповідача Г. матеріального збитку. Г. вирішив звернутися з апеляційною скаргою, він сплатив судові витрати і 19.10.20__р. подав у Н-ський районний суд апеляційну скаргу.

Чи правильно вчинив Гончар? Як повинен діяти апеляційний суд у такій ситуації?

Завдання 4

Громадянин С. пропрацював шахтарем 10 років. У зв'язку із захворюванням легенів його було переведено на іншу роботу. С. пред'явив позов до суду про відшкодування завданої шкоди, вважаючи, що захворів він з вини страхувальника. Суд повністю задовольнив позов.

Суд апеляційної інстанції скасував рішення місцевого суду і позов залишив без розгляду, посилаючись на те, що питання про відшкодування шкоди не розглядалося до подання позовної заяви керівництвом шахти.

Чи правильно вчинив суд? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 5

Громадянин Л. купив у громадянина К. автомобіль «Волга» за 15000 грн. Через три дні Л. попросив свого знайомого Б., який працює експертом у науково-дослідному інституті судових експертиз, оцінити вартість зазначеного автомобіля. Провівши дослідження, Б. дав висновок, що вартість автомобіля складає 12000 грн. На цій підставі Л. звернувся до суду з вимогою зобов'язати К. повернути 3000 грн, які він переплатив.

Суд першої інстанції задовольнив позовні вимоги Л., поклавши в основу свого рішення висновок Б. Громадянин К. вирішив оскаржити це рішення в апеляційному суді.

Які порушення закону потрібно зазначити в апеляційній скарзі?

Завдання 6

Суд розглянув справу за позовом громадянина К. до управління залізниці про стягнення плати за оренду складських приміщень і в позові відмовив з тієї причини, що позивач не звертався з претензією до управління залізниці.

Чи є підстави для апеляційного оскарження цього рішення суду? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 7

При розгляді позову ЖЕУ про виселення свідків Р., Д., П. суд у судовому засіданні не допитував, а показання зроблені ними в попередніх судових засіданнях перед іншим складом суду, не оголошував. Окрім того, інші свідки – Л. і М. в судовому засіданні не допитувалися, про кримінальну відповідальність не попереджались, але сторони ставили їм питання.

У справі була проведена графічна експертиза, але висновок експерта не оголошувався в судовому засіданні.

Які, на Ваш погляд, порушення допущено при розгляді справи? Яку ухвалу належить постановити судовій колегії в цивільних справах апеляційного суду при виявленні таких порушень?

Завдання 8

Орган опіки і піклування пред'явив позов про позбавлення громадянки Ф. батьківських прав у відношенні дочки 2001 р. народження. Районний суд задовольнив позовну вимогу і передав дитину на виховання в дитячу установу. Батько дитини, довідавшись про рішення суду, подав апеляційну скаргу, у якій зазначив що він не згодний з рішенням суду, який розглянув справу без його участі, не з'ясувавши, чи є батько і чи бажає він виховувати дочку.

Чи підлягає прийняттю і розгляду апеляційним судом скарга батька дитини? Чи є підстави для скасування рішення?

Завдання 9

Районний суд розглянув позов про поділ майна подружжя Панкратових і виніс відповідне рішення. Позивачка Панкратова Т.Л. оскаржила рішення в апеляційному суді з проханням скасувати рішення, тому що справу було розглянуто за її відсутності, і її не було сповіщено про день і час судового засідання. Апеляційний суд відхилив скаргу Панкратової Т.Л. з тих підстав, що рішення районного суду є обґрунтованим і винесене відповідно до норм сімейного законодавства.

Чи правильна ухвала апеляційного суду?

Завдання 10

Яку ухвалу належить постановити судовій палаті в цивільних справах апеляційного суду, яка, розглянувши скаргу, встановила таке:

а) суддя Д. повідомив сторонам усі ті судження, які висловлювали судді в кімнаті для нарад при вирішенні їх справи;

б) відсутність журналу судового засідання; непідписання його секретарем судового засідання; допущення виправлень, підчищень, перекреслення абзаців, наявність незакінчених фраз тощо;

в) у рішенні суду було зроблено дописки іншим чорнилом – прізвища свідків і підписи складу суду; у другому – була підчищена і вилучена дата постановлення ухвали, виправлена дата надання відстрочки виконання рішення, і ці виправлення не були судом застережені;

г) суд відмовив у позові заводу про стягнення переплачених грошових сум громадянину Л., виходячи з нормативних розцінок за фарбування фасаду будинку культури, не з'ясувавши вартості робіт за цими розцінками?

Тема 19. КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Тестові завдання

1. Суд касаційної інстанції:

- а) Апеляційний суд;
- б) Верховний Суд України;
- в) Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

2. Що є підставами касаційного оскарження:

- а) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом;
- б) істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із завою, на час розгляду справи;
- в) неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права?

3. Касаційна скарга може бути подана протягом:

- а) 5 днів з дня набрання законної сили рішенням (ухвалою) апеляційного суду;
- б) 10 днів з дня набрання законної сили рішенням (ухвалою) апеляційного суду;
- в) 20 днів з дня набрання законної сили рішенням (ухвалою) апеляційного суду;
- г) 1 місяця з дня набрання законної сили рішенням (ухвалою) апеляційного суду.

4. Куди подається касаційна скарга:

- а) до Апеляційного суду;
- б) до суду першої інстанції;
- в) до Верховного Суду України;
- г) Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ?

5. Касаційна скарга на рішення суду має бути розглянута протягом:

- а) 1 місяця з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;

- б) 2 місяців з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;
- в) 3 місяців з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду.

6. Касаційна скарга на ухвалу суду має бути розглянута протягом:

- а) 5 днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;
- б) 10 днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду;
- в) 15 днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду.

7. Попередній розгляд справи проводиться колегією у складі:

- а) 3 суддів;
- б) 5 суддів.

8. Попередній розгляд справи у касаційному порядку розглядається колегією у складі:

- а) 3 суддів;
- б) 5 суддів;
- в) 7 суддів.

9. Які межі розгляду справи судом касаційної інстанції:

- а) повторно досліджуються докази, які судом першої інстанції були досліджені з порушенням встановленого порядку;
- б) правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими;
- в) виявлення різного застосування судом одного й того ж положення закону чи іншого нормативно-правового акта у аналогічних справах.

10. У касаційному порядку справа розглядається колегією у складі:

- а) 3 суддів;
- б) 5 суддів;
- в) 7 суддів.

11. Про скасування судового рішення із передачею справи на новий розгляд суд касаційної інстанції постановляє:

- а) постанову;
- б) ухвалу;
- в) рішення.

12. У який строк після закінчення касаційного провадження справа направляється до суду, який її розглядав:

- а) 3-денний строк;
- б) 5-денний строк;
- в) 7-денний строк;
- г) 10-денний строк.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Громадянин В. звернувся до суду з позовом про розірвання шлюбу у зв'язку з тим, що відповідачка дуже погано ставиться до його дітей від першого шлюбу: недружелюбство, погіршений режим харчування порівняно з дитиною відповідачки. Усі ці факти було підтверджено при розгляді справи в суді. Відповідачка вважала, що сім'я розпалася і поновити її неможливо, не вимагала примирення і ставила питання лише про матеріальне забезпечення їх сина позивачем. Суд постановив розірвати шлюб, надавши право відповідачці при оформленні розлучення в органах РАГСу присвоїти їй дошлюбне прізвище – Д.

Судова колегія в цивільних справах апеляційного суду скасувала це рішення і, прийнявши справу до свого провадження, відмовила позивачу в розірванні шлюбу і постановила стягувати з нього аліменти на утримання усиновленого ним хлопця Ігоря.

Громадянин В. вважав, що судова колегія в цивільних справах необгрунтовано відмовила йому в позові про розірвання шлюбу та стягнула аліменти.

Якщо це так, як він може добитися скасування цієї постанови? Обгрунтуйте відповідь.

Завдання 2

Сільський споживчий кооператив заявив позов в суд до громадянина Ж. про стягнення заподіяної шкоди в результаті нестачі та псування продовольчих товарів на складі кооперативу, де відповідач працював завідуючем складу. Позов було задоволено частково – на 80% заявленої суми і стягнуто вартість експертизи, в той час, коли при розгляді справи відповідач подав до суду

акти та інші виправдувальні документи на підтвердження того, що нестачі і псування товарів у нього немає. Суд у своєму рішенні не дав цим документам оцінки. Крім того, суд не врахував також висновок судово-бухгалтерської експертизи, яка вважала, що позов кооперативу до Ж. заявлений безпідставно.

Ухвалою судової колегії в цивільних справах апеляційного суду було залишено в силі.

Чи є підстави для оскарження в касаційній інстанції цих постанов суду? Які норми ЦПК було порушено? Що мусить зробити прокурор, якщо він не згодний з рішенням і ухвалою апеляційного суду?

Завдання 3

До суду касаційної інстанції звернувся громадянин Л., посилячись на незаконність рішень суду як першої, так і апеляційної інстанцій. До касаційної скарги він не додав копії оскаржуваних рішень цих суддів.

Які дії суду? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 4

ТОВ «Ю» звернулося до суду із позовом до громадянки Л. про виселення її з кімнати гуртожитку в м. Д., посиляючись на те, що вона вселилась туди самовільно, з порушенням встановленого законом порядку.

Рішенням міського суду позов було задоволено. Рішенням колегії суддів судової палати з цивільних справ апеляційного суду зазначене рішення було скасовано й постановлено нове, яким у позові відмовлено.

Апеляційний суд, скасовуючи рішення суду першої інстанції й ухвалюючи нове – про відмову в позові, виходив із того, що відповідачка проживала у спірній кімнаті з відома уповноваженого представника власника, постійно сплачувала за своє проживання, а тому висновок міського суду про її самовільне вселення не відповідає обставинам справи.

У касаційній скарзі позивач просив рішення колегії суддів судової палати апеляційного суду скасувати у зв'язку з порушенням норм матеріального та процесуального права. Суд касаційної інстанції скаргу задовольнив, рішення колегії суддів судової палати з цивільних справ апеляційного суду скасував, а рішення міського суду залишив у силі.

Чи законне рішення суду касаційної інстанції? Який процесуально-правовий статус судді-доповідача та судової колегії із розгляду справи у касаційному порядку?

Тема 20. ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ

Тестові завдання

1. Сторони та інші особи, які брали участь у справі, мають право подати заяву про перегляд судових рішень у цивільних справах після їх перегляду:

- а) в апеляційному порядку;
- б) у суді першої інстанції;
- в) у касаційному порядку.

2. До якого суду подається заява про перегляд судових рішень:

- а) Верховного Суду України;
- б) Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;
- в) Апеляційного суду.

3. Що є підставами для перегляду судових рішень Верховним Судом України:

- а) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом;
- б) неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права;
- в) істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи.

4. Заява про перегляд судових рішень з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, подається протягом:

- а) 1 місяця;
- б) 2 місяців;
- в) 3 місяців;
- г) 20 днів.

5. За яких підстав подається заява про перегляд судового рішення:

- а) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення рішення, підлягає перегляду;

б) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом;

в) істотні для справи обставини, які не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи;

г) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

6. Вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється:

а) колегією у складі 3 суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

б) колегією у складі 5 суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

в) колегією у складі 7 суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

7. Протягом якого строку Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ постановляє ухвалу про допуск справи до провадження:

а) 5 днів з дня надходження заяви;

б) 10 днів з дня надходження заяви;

в) 15 днів з дня надходження заяви;

г) 20 днів з дня надходження заяви.

8. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ направляє ухвалу про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення:

а) до Апеляційного суду;

б) до суду першої інстанції;

в) до Верховного Суду України.

9. Засідання Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України про перегляд судового рішення з підстави неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що мало наслідком ухвалення різних за змістом судових рішень, є правомочним за умови присутності на ньому:

а) не менше двох третин суддів від складу Судової палати у цивільних справах ВСУ;

б) не менше трьох третин суддів від складу Судової палати у цивільних справах ВСУ;

в) не менше п'яти третин суддів від складу Судової палати у цивільних справах ВСУ.

10. За наслідками розгляду справи Верховний Суд України постановляє:

а) постанову;

б) ухвалу;

в) рішення.

11. Рішення Верховного Суду України, прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, є:

а) обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, та для всіх судів України;

б) не обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, та для всіх судів України.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

У травні 20__ р. громадянка Л. звернулася до суду із позовом до ВАТ «Д» про визнання недійсною відмови в приватизації квартири № 55 у будинку № 30 по вулиці Боброва в м. Дніпропетровську. Рішенням Кіровського районного суду м. Дніпропетровська від 10 березня 20__ р., залишеним без зміни ухвалою апеляційного суду Дніпропетровської області від 4 лютого 20__ р., у задоволенні позову відмовлено.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 10 серпня 20__ р. касаційну скаргу Л. відхилено, і рішення залишено без змін.

Подаючи заяву до Верховного Суду України, громадянка Л. просить ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 10 серпня 20__ р. скасувати і переглянути рішення. У заяві зазначається, що підставою для такого перегляду є неоднакове застосування судом касаційної інстанції одного й того самого положення закону.

Так, Вищій спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши 28 січня 20__ р. справу за позовом громадянки Р. з подібними вимогами до тих же відповідачів щодо приватизації квартири № 50 у тому ж будинку, скасував судові рішення про відмову в позові та передав справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Якій порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України? Чи дотримані вони заявником?

Завдання 2

У січні 20__ р. С. звернувся до суду з позовом про захист честі, гідності та ділової репутації. В обґрунтування позову позивач зазначив, що газета «П» у статті опублікувала інформацію, яка не відповідає дійсності, ганьбить його честь, гідність та репутацію, внаслідок чого йому завдано моральної шкоди, яку позивач і просив стягнути з газети «П». Суд позов задовольнив, визнавши інформацію неправдивою, і зобов'язав газету опублікувати спростування зазначених відомостей, а також сплатити позивачеві 5000 грн як відшкодування моральної шкоди.

Судами апеляційної та касаційної інстанцій рішення було залишено без змін. У січні 20__ р. газета «П» звернулася до Верховного Суду України із заявою про перегляд зазначених судових рішень, посилаючись на те, що 29 листопада 20__ р. Рішенням Європейського суду з прав людини у справі «Газета “П” проти України» було встановлено порушення державою Україна положень ст. 10 Конвенції щодо захисту свободи вираження поглядів та її обмежень при розгляді національними судами позову С. до газети «П».

Зазначте порядок провадження справ у Верховному Суді України. Назвіть повноваження Верховного Суду України при розгляді справ, віднесених до його компетенції. Як повинен діяти Верховний Суд України в наведеній ситуації?

Тема 21. ПРОВАДЖЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Тестові завдання

1. У які строки сторони можуть подати заяву про перегляд за нововиявленими обставинами:

- а) 20 днів з дня встановлення обставин;
- б) 1 місяця з дня встановлення обставин;
- в) 2 місяців з дня встановлення обставин;
- г) 3 місяців з дня встановлення обставин?

2. Підставою для порушення провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами є:

- а) неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права;
- б) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення рішення чи постановлення ухвали, які підлягають перегляду;
- в) встановлені вироком суду, що набрав законної сили, завідомо неправдиві показання свідка.

3. Рішення, ухвала суду чи судовий наказ переглядаються у зв'язку з нововиявленими обставинами судом:

- а) який ухвалив рішення, постановив ухвалу або видав судовий наказ;
- б) Верховним Судом України;
- в) Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ;
- г) Апеляційним судом.

4. Чи є підставою для перегляду рішення суду у зв'язку з нововиявленими обставинами у разі:

- а) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено незаконне або необґрунтоване рішення;
- б) притягнення судді до дисциплінарної відповідальності;
- в) пред'явлення до судді позову про відшкодування моральної та матеріальної шкоди, завданої ухваленням незаконного рішення?

5. Яким вимогам має відповідати заява про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами:

- а) спеціальним вимогам, які пред'являються ЦПК України;
- б) вимогам, які пред'являються до написання апеляційної скарги;
- в) вимогам, які пред'являються до написання касаційної скарги?

6. При поданні заяви заявник повинен оплачувати судовий збір:

- а) так;
- б) ні?

7. Заява про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами розглядається:

- а) без повідомлення осіб та без їх запрошення на розгляд;
- б) з повідомленням заявника та осіб, які беруть участь у справі, аде їх неявка не є перешкодою для розгляду заяви.

8. Повноваження суду у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами:

- а) закриває провадження;
- б) скасовує рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами і приймає нове судове рішення;
- в) відмовляє у задоволенні заяви у разі її необгрунтованості.

9. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими обставинами може бути оскаржено:

- а) так;
- б) ні.

Ситуаційні завдання

Завдання 1

КСП звернулося з позовом до громадянина Д. про стягнення з нього завданої шкоди нестачею товарно-матеріальних цінностей на складі КСП, де відповідач працював.

Інтереси КСП в суді захищав його бухгалтер Т. Перебуваючи у приятельських стосунках із Д., громадянин Т. вступив з ним у злочинну змову і за отриманий хабар відмовився в більшій частині від позову, за яку начебто відповідач відвітувався у КСП.

На цій підставі суд задовольнив 20% пред'явленої позовної суми. Прокуратурою району проти Т. було порушено кримінальну справу, і його було засуджено до позбавлення волі.

КСП заявило вимогу про стягнення з Д. неотриманих сум збитку, яку було задоволено судом.

Чи правильно була вирішена справа? Зазначте об'єкти перегляду у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами. Чи є у цьому випадку підстави для перегляду судового наказу?

Завдання 2

Районним судом 20 січня 2012 р. було видано рішення, за яким з Т. на користь О. стягнуто 5000 грн суми боргу за договором позики, укладеним у письмовій формі. Громадянин Т. 6 червня 2014 р. звернувся із заявою про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами, посиляючись на те, що за вироком суду, який набрав законної сили 27 січня 2013 р., О. визнано винним у вимаганні від Т. письмової розписки (ст. 189 КК України).

Зазначте об'єкти перегляду у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами? Чи є у цьому випадку підстави для перегляду судового наказу?

Завдання 3

Рішенням районного суду від 28 вересня 2013 р., залишеним без змін ухвалою апеляційного суду від 15 листопада 2013 р., було відмовлено в позові Н. до В. про повернення самовільно зайнятої земельної ділянки. Н. звернувся до суду із заявою, в якій просив переглянути судові рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами. При цьому він посилався на те, що суд виніс рішення на підставі фіктивних доказів і довідок, які не відповідають дійсності.

До якого суду слід подавати заяву? Чи є в цьому випадку підстави для перегляду рішення?

Тема 22. ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ ПРО ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ

Тестові завдання

- 1. Суд допускає негайне виконання рішень у справах про:**
 - а) стягнення аліментів – у межах суми платежу за один місяць;
 - б) розірвання шлюбу;
 - в) визнання батьківства;
 - г) поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника;
 - д) захист прав споживачів.

- 2. Як називаються сторони у виконавчому провадженні:**
 - 1) стягувач і боржник;
 - 2) позивач і відповідач;
 - 3) державний виконавець та боржник;
 - 4) кредитор і боржник?

- 3. Який термін надається для добровільного виконання рішення суду:**
 - 1) 3 дні;
 - 2) 5 днів;
 - 3) 7 днів;
 - 4) 10 днів?

- 4. Чи може суд допустити негайне виконання рішення суду у разі відшкодування матеріальної шкоди, завданої ДТП:**
 - а) так;
 - б) ні;
 - в) лише у разі стягнення всієї суми боргу?

- 5. Дублікат виконавчого листа видається в разі:**
 - а) втрати оригіналу;
 - б) необхідності стягнення з боржника на різних підприємствах;
 - в) у випадках, передбачених ст. 368 ЦПК.

6. Виконавчий документ подається до стягнення протягом:

- а) 3 місяців;
- б) 1 року;
- в) 3 років.

7. Примусове проникнення до житла боржника:

- а) вирішується судом;
- б) вирішується державним виконавцем після трьох попереджень боржника;
- в) не допускається.

8. За чийм поданням суд вирішує питання про влаштування дитини до дитячого закладу:

- а) державного виконавця;
- б) зацікавлених осіб;
- в) за поданням органів опіки та піклування разом з державним виконавцем?

9. Хто має право подати заяву про визначення частки майна боржника в спільному майні:

- а) стягувач;
- б) боржник;
- в) державний виконавець?

10. Протягом якого строку подається заява про поворот виконання рішення:

- а) 10 днів;
- б) 1 року;
- в) у межах позовної давності?

11. Скарга на дії державного виконавця подається до суду:

- а) за місцем знаходження виконавчої служби;
- б) за місцем знаходження боржника;
- в) який видав виконавчий документ?

12. Рішення іноземного суду може бути пред'явлено до примусового виконання в Україні протягом:

- а) 6 місяців з дня набрання ним законної сили;
- б) 1 року з дня набрання ним законної сили;
- в) 3 років з дня набрання ним законної сили.

13. Чи можна рішення іноземного суду виконати на території України, якщо таке виконання не передбачено міжнародними договорами та Україна не має з тією державою домовленості про виконання рішень:

- а) можна;
- б) ні;
- в) лише у разі надання дозволу суду?

Ситуаційні завдання

Завдання 1

З вини колгоспника К. був зіпсований комбайн. Колгосп подав позов до суду про стягнення із К. заподіяної шкоди. Суд, розглянувши справу, позов колгоспу задовольнив. Після вступу рішення в законну силу секретар суду передала держвиконавцю виконавчий лист. У цей час К. було призвано на дійсну військову службу до Збройних сил України. Протягом місяця судовий виконавець намагався довідатися, де проходить службу К., щоб надіслати туди виконавчого листа, але всі його спроби були марними. Тоді він звернув стягнення на зароблені К. в колгоспі гроші.

Чи правильно виконано рішення суду у цій справі?

Завдання 2

Суд ухвалив рішення про поновлення на роботі в АТ «R» громадянина Х. і виплати йому заробітної плати за 45 днів вимушеного прогулу. Наступного дня Х. отримав виконавчий лист і пред'явив його директору АТ. Директор заявив, що це рішення він не буде виконувати до того часу, поки суд апеляційної інстанції не перегляне цієї цивільної справи.

Чи було дотримано порядок видачі виконавчого документа? Яку пораду можна дати С.?

Завдання 3

Рішенням районного суду на користь У. з Д. присуджено аліменти на утримання сина. У зв'язку з втратою виконавчого листа У. звернулася до суду із заявою про видачу його дубліката. Суд постановив видати дублікат виконавчого листа і разом із тим, враховуючи, що син відповідача від першого шлюбу досяг повноліття, змінив розмір стягнення аліментів на користь У., постановив стягувати з відповідача 1/4 частину всіх видів заробітку до повноліття дитини.

Чи правильне таке рішення суду?

Завдання 4

Рішенням суду за громадянином К. було визнано право на житлову площу на одну кімнату у кв. 30, в будинку № 23 по вул. О. в м. К. ЖКГ № 8, куди входить будинок, відмовив на заяву громадянину К. відкрити йому особистий рахунок, у зв'язку з чим він звернувся з вимогою до судового виконавця за місцем знаходження ЖКГ, про примусову реалізацію судового рішення.

Як належить діяти державному виконавцю, що одержить таку заяву?

Завдання 5

Громадянин Д. пред'явив в суд позов до магазину «А» про відшкодування шкоди, заподіяної його здоров'ю. Районний суд задовольнив позов, і це рішення суду було виконане. За касаційною скаргою, строк подачі якої було поновлено, судова колегія в цивільних справах обласного суду позов залишила без розгляду, оскільки вимоги позивача не були предметом розгляду в позасудовому порядку. Після цього позивач звернувся до суду із заявою про поворот виконання, який було допущено. Д. на користь магазину було повернено суму проведеного стягнення.

Визначте правильність допуску повороту виконання у цій справі.

Завдання 6

П. звернувся з позовом до М. про стягнення боргу за договором позики в розмірі 25 тис. грн. Рішенням суду позов задоволено. Після відкриття виконавчого провадження М. домовився з П. про те, що він передасть останньому у власність в рахунок боргу квартиру, якою володіє на праві приватної власності. Сторони звернулися до державного виконавця з проханням затвердити їхню мирову угоду.

Як має діяти державний виконавець? Назвіть процесуальні права сторін виконавчого провадження.

Завдання 7

Міським судом розглянуто позов Н. до комбінату хлібопродуктів про поновлення на роботі і стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу. Суд постановив у справі заочне рішення і того ж дня видав позивачці виконавчого листа. Наступного дня Н. пред'явила виконавчий лист до стягнення у виконавчу службу.

Державний виконавець відмовив у відкритті виконавчого провадження, мотивуючи відмову двома обставинами: у виконавчому листі не зазначено місцезнаходження та ідентифікаційний код суб'єкта господарської діяльності відповідача, і рішення у справі не набрало законної сили.

Чи законні дії державного виконавця? Які вимоги ставляться до виконавчого листа?

Завдання 8

Судами було допущено негайне виконання таких рішень:

- про поновлення на роботі та сплату заробітної плати за чотири місяці;
- про визнання права власності на автомобіль та усунення перешкод в користуванні ним;
- про встановлення факту постійного проживання на території України з 2001 р. до цього часу;
- про відібрання дитини.

Чи правильні такі дії судів? У яких випадках допускається негайне виконання судових рішень? За якими правилами здійснюється негайне виконання судових рішень?

Завдання 9

Державний виконавець прибув до місця проживання боржника Т. для опису майна і накладення арешту о 22 год 30 хв. Однак дружина Т. не відчинила дверей державному виконавцю, посилаючись на пізній час. Через півгодини виконавець з'явився з понятими і представником ЖЕКу, зламавши дверний замок, зайшов до квартири і описав меблевий гарнітур, телевізор, піаніно фірми «Шредер», книжкову шафу і стіл (на загальну суму 4700 грн). Дружина Т. просила державного виконавця залишити сім'ї обідній стіл, а також не включати до акта піаніно, оскільки їхній син Євген (17 років) є учасником музичного ансамблю «Обрій», і піаніно йому потрібне для репетиції. Вона просила не включати до опису і деякі інші речі, оскільки рахунок боргу становить 3000 грн. Державний виконавець прохання Т. залишив без задоволення, тому Т. звернулася зі скаргою до суду, вважаючи дії судового виконавця неправильними.

Дайте висновок щодо скарги. Чи правильні дії виконавця?

Завдання 10

Громадянин США Д. звернувся до місцевого суду із заявою про всиновлення неповнолітнього С., вихованця будинку дитини

(Україна), у якій зазначав, що він не одружений, власних дітей не має і бажає усиновити дитину-сироту. Заявник має достатні фінансові та інші можливості для виховання хлопчика. Працюючи за фахом учителем в середній школі, він спроможний створити всі умови для нормального розвитку дитини та її лікування. Рішенням місцевого суду, яке залишено без зміни ухвалою апеляційного суду, в задоволенні заяви Д. відмовлено. Відмовляючи громадянину США в усиновленні дитини, суди виходили з того, що заявник не одружений, власних дітей не має, самостійно утримувати і виховати дитину він неспроможний, оскільки працює в середньому 40 годин на тиждень; заявник зустрічається з жінкою, з якою сподівається надалі зареєструвати шлюб, а тому невідомо, як вона в майбутньому буде ставитись до дитини; заявник не зміг пояснити суду, чому він вирішив усиновити хвору дитину, а не здорову, як це мав намір зробити раніше; з урахуванням захворювань дитині необхідна повноцінна сім'я, тобто сім'я, яка складається з обох батьків. У касаційній скарзі порушується питання про скасування постановлених у справі судових рішень з направленням її на новий судовий розгляд у суд першої інстанції з тих підстав, що судами при розгляді справи допущено порушення норм матеріального та процесуального права, а висновок щодо неможливості задовольнити заяву суперечить як фактичним обставинам справи, так і чинному законодавству України.

Визначте процесуальні права та обов'язки іноземних осіб. Яке рішення має прийняти касаційна інстанція? Визначте підсудність цієї справи. У чому полягає особливість надання документів громадянами інших держав?

Завдання 11

Рішенням Талліннського міського суду (Естонія) з М., який проживає в Україні, стягнуто аліменти на неповнолітнього сина Т. і державне мито на користь Естонії в сумі 576 естонських крон (149 грн).

Талліннський міський суд звернувся з клопотанням дозволити примусове виконання на території України його рішення в частині стягнення державного мита. Ухвалою Печерського районного суду м. Києва клопотання було задоволено, дозволено примусове виконання на території України рішення Талліннського міського суду в частині стягнення державного мита, видано виконавчий лист про стягнення з М. 149 грн на рахунок Талліннського податкового департаменту.

В апеляційній скарзі М. поставив питання про скасування зазначеної ухвали як такої, що суперечить Конституції України і порушує його права, тому що Талліннським міським судом аліменти та державне мито стягнені в розмірі, більшому за заробітну плату боржника.

Апеляційний суд встановив таке. Задовольняючи клопотання, суд виходив із того, що рішення Талліннського міського суду про стягнення аліментів з М. набарало законної сили і не виконувалося на території Естонії, оскільки боржник виїхав на постійне місце проживання в Україну.

Чи підлягає скарга задоволенню? Які підстави для відмови у визнанні і виконанні рішення іноземного суду?

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: станом на 21.06.2013 р. / Верховна Рада України – К.: Велес, 2013. – 64 с.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (редакція від 11.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (редакція від 11.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III (редакція від 04.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (редакція від 11.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
6. Закон України «Про третейські суди» від 11.05.2004 р. № 1701-IV (редакція від 01.01.2013)). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
7. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-XII (редакція від 11.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
8. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. № 5076-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
9. Закон України «Про державну виконавчу службу» від 24.03.1998 р. № 202/98-ВР (редакція від 08.03.2011). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/202/98-вр>
10. Закон України «Про виконавче провадження» від 21.04.1999 р. № 606-XIV (редакція від 11.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/606-14>
11. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 р. № 4038-XII (редакція від 19.11.2012). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
12. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 07.07.2010 р. № 2453-VI (редакція від 28.07.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>
13. Закон України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 р. № 1789-XII (редакція від 09.06.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1789-12>
14. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР (редакція від 19.11.2012). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

15. Закон України «Про державну податкову службу в Україні» від 04.12.1990 р. № 509-ХІІ (редакція від 19.11.2012). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/509-12>

16. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ (редакція від 11.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

17. Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011 р. № 3674-VI (редакція від 11.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>

18. Закон України «Про безоплатну правову допомогу «від 02.06.2011 р. № 3460-VI(редакція від 19.11.2012). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

19. Указ Президента України «Про утворення Національної служби посередництва і примирення» від 17.11.1998 р. № 1258/98 (редакція від 05.04.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1258/98>

20. Указ Президента України «Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні» від 10 червня 1993 р. №198//Голос України. – 1993. – Червень – № 119.

21. «Про судову практику в справах про виключення майна з опису» // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 серпня 1976 р. № 6 (зі змінами внесеними згідно з Постановами Пленуму Верховного Суду України N 5 від 30.06.78, N 3 від 30.03.84, N 13 (v0013700-92) від 25.12.92, N 15 (v0015700-98) від 25.05.98.

22. «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.06.2009 N 2.

23. «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову» // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006 N 9, із змінами, внесеними згідно з Постановою Верховного Суду N 2 (v0002700-09) від 12.06.2009.

24. «Про підготовку цивільних справ до судового розгляду» // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 5 березня 1977 року, із змінами і доповненнями, внесеними постановами Пленуму Верховного Суду України від 25 грудня 1992 року N 13, від 25 травня 1998 року N 15.

25. «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду» // Постанова Пленуму Верховного Суду України, від 12 червня 2009 року, № 5.

26. «Про судові рішення у цивільній справі» // Постанова Пленуму Верховного Суду України, від 18.12.2009 N 14.

27. Цивільний процес України: кредитно-модульний навчальний посібник-практикум / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора С.Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С.Я., 2009. – 456 с.

28. Васильєв С.В. Довідник з підготовки до судового розгляду окремих категорій цивільних справ / С.В. Васильєв. – Харків: Еспада, 2010. – 464 с.

29. Луспеник Д.Д. Застосування новел ЦК і ЦПК України в судовій практиці / Д.Д. Луспеник. – Харків: Харків юридичний, 2005. – 432 с.

30. Луспеник Д.Д. Розгляд цивільних справ судом першої інстанції / Д.Д. Луспеник. – Харків: Харків юридичний, 2006. – 480 с.

Навчальне видання

Тодорошко Тетяна Андріївна

**ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ:
ПРАКТИКУМ**

Навчальний посібник

Редактор О.О. Шевцова

Комп'ютерна верстка Г.М. Хомич

Підписано до друку 11.03.2014. Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 6,51.

Тираж 50 пр. Зам. № .

ПВНЗ «Дніпропетровський університет
імені Альфреда Нобеля».

49000, м. Дніпропетровськ,

вул. Набережна В.І. Леніна, 18.

Тел. (056) 778-58-66, e-mail: rio@duerp.edu

Свідоцтво ДК № 4611 від 05.09.2013 р.

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».

49052, м. Дніпропетровськ, вул. В. Ларіонова, 145.

Тел. (056) 794-61-05, 04

Свідоцтво ДК № 4121 від 27.07.2011 р.